

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Rodinná politika na lokální úrovni

Vypracovala: Věra Filipová

Vedoucí práce: Mgr. Hana Francová, Ph.D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá rodinnou politikou na lokální úrovni obce Benešov. V důsledku nastávajících změn (demografických, rodinných vzorců, ekonomických, pracovního trhu, sociálních) je třeba, aby rodinná politika reagovala pružně a chránila rodinu před sociálními dopady a chudobou. Proto je důležité správné uchopení této problematiky, její provázanost s rolí státu, ale také zvolení vhodných prorodinných opatření ve prospěch mladých rodin s dětmi. Všechna tato opatření pomáhají naplňovat zdravý růst dětí, fungování rodiny, zlepšování rodinného života a obecně mají potencionální vliv na blaho rodiny.

Teoretická část je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola je zaměřena na rodinu. Druhá celkově popisuje rodinnou politiku, definice, cíle a nástroje. Třetí kapitola se zabývá rodinnou politikou na úrovni krajů a obcí a poslední se věnuje sociodemografické charakteristice Benešovska. Dále teoretická část vychází z vládních, ale i regionálních dokumentů na úrovni obcí a krajů.

V rámci výzkumného šetření byl stanoven jeden hlavní cíl a dva dílčí cíle. Hlavním cílem bylo zjistit rozsah prorodinných opatření v obci Benešov realizovaných v letech 2010-2013. První dílčí cíl měl za úkol zmapovat dostupnost veřejných služeb v Benešově, které mohou využít rodiče dětí předškolního věku při umístění do předškolních zařízení. Druhým dílčím cílem bylo zmapovat názory na rozsah prorodinných opatření. Byly stanoveny dvě výzkumné otázky: 1. Jaká prorodinná opatření byla realizována v obci Benešov v letech 2010-2013? 2. Jaká je dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku na území obce Benešov?

V empirické části bakalářské práce byla použita metoda kvalitativního výzkumného šetření. Šlo o metodu dotazování formou polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo sedm zástupců, kteří pracují na pracovních pozicích pracovníků pověřených řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit. Při zpracování rozhovorů byla použita technika otevřeného kódování. Ke zmapování

dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku v Benešově byla využita analýza dokumentů.

Z výsledků kvalitativního výzkumného šetření je zřejmé, že realizace prorodinných opatření v dané lokalitě reaguje na demografický vývoj a vychází také z potřeb rodin. Důležitou roli sehrávají nabízející se možnosti, ale také i omezené rozpočtové možnosti aktérů prorodinných opatření. Závěry ukazují, že město Benešov se snaží o maximální podporu mladých rodin realizací nových prorodinných opatření, ale zároveň jsou zde i určité slabiny. Byla vybudována nová dětská hřiště, otevřena kontejnerová školka. Město Benešov podporuje a rozvíjí bydlení. Došlo k rozšíření dopravní infrastruktury, sociálních a zdravotních služeb. Bylo nabízeno více volnočasových aktivit a došlo k podpoře preventivních aktivit. Do plnění prorodinných opatření se zapojila i nově vzniklá nestátní zařízení, jako jsou například mateřská centra. Respondenti uvádějí jako velmi žádoucí posílení kapacit míst ve veřejných mateřských školách. Otevřít další jesle, které jsou v Benešově jediné a tím umožnit snadnější návratnost matek do zaměstnání. Bakalářská práce popisuje názory respondentů na rozsah prorodinných opatření. Zde jsou nejvíce zmiňovány ovlivňující faktory. Dalšími zmiňovanými názory jsou potřeby rodičů, jako je například nedostatek míst ve veřejných mateřských školách, málo jeslí. Dále vznik firemních školek, ostatních služeb (hlídání dětí s handicapem). Je upozorňováno na nedostatečnou variabilitu provozních dob předškolních zařízení. Respondenti často uvádějí ekonomickou situaci rodin, ceny za poskytování služeb předškolního vzdělávání. V rámci výzkumného šetření byly zjištěny ceny služeb za poskytování předškolního vzdělávání ve veřejných a soukromých mateřských školách, ale také i mateřských centrech. Došlo ke zjištění názorů na nejčastěji využívané služby, ale i překážky. Často opakujícím názorem byla spolupráce, kdy nejvíce byla hodnocena spolupráce s představiteli města Benešov, ostatními úřady, zařízeními, ale v neposlední řadě i samotná spolupráce s rodiči dětí. Spolupráce je základem pro přínos rodin žijících v tomto regionu.

Výsledky výzkumného šetření budou poskytnuty managementu zařízení, která projevila zájem během výzkumného šetření. Na základě informací získaných během

zpracování bakalářské práce byl vytvořen informační materiál, jehož výstupy budou sloužit rodinám s dětmi, které jsou nejčastějšími uživateli prorodinných opatření.

Klíčová slova:

Dítě, potřeby, prorodinná opatření, rodina, rodinná politika, služby, spolupráce

Abstract

The bachelor thesis deals with family policy at local level of the town of Benešov. As a subsequence of present changes (demography, family patterns, economy, labour market, social background) family policy needs to respond flexibly and protect a family against social impacts and poverty. This is why correct approach to this issue is important, as well as its links to the role of the government, but also choice of suitable family-friendly measures for the benefit of young families with children. All these measures lead to healthy growth of children, family functioning, family life improvement and have potential influence on general family welfare.

The theoretical part is divided into four main chapters. The first one focuses on the family. The second describes family policy, definitions, goals and tools. The third chapter deals with family policy at the regional and community level and the last one deals with socio-demographic characteristics of the Benešov region.

One main aim and two partial aims were set within the research. The main aim was to examine the extent of family-friendly measures taken in Benešov in 2010-2013. The first partial aim was to map availability of public services offered to families with preschool children that help them with placement to preschool facilities in Benešov. The second partial aim was to map opinions on the extent of family friendly measures. Two research questions were set: 1- What family-friendly measures were taken in Benešov in 2010-2013? 2- What is the availability of public services for preschool children like in the territory of Benešov?

Qualitative research method was applied within the empiric part of the research, namely questioning by means of semi-structured interview. The research sample consisted of seven representatives of town management, pre-school facility management, and those responsible for free time activity organizing. The open-coding technique was applied to interview data processing. Document analysis was applied to mapping accessibility of public services for preschool children.

It is obvious from the qualitative research that implementation of family-friendly measures responds to demographic development and is also based on the needs of families at the location. The opportunities offered, but also the limited budget possibilities of the involved in pre-family measures play important roles. The conclusions show that the town of Benešov tries to provide young families with the maximum support by implementation of new family-friendly measures, but there are also some weak points. New playgrounds for children and a new container kindergarten have been built. The municipality supports and develops housing. Transport infrastructure and social and healthcare services have been extended. More free time activities are offered and preventive activities are supported. Newly developed non-state facilities like for example mother centres participate in the family-friendly measures. The respondents demand extension of capacities of public kindergartens. To open further nurseries, there is only one in Benešov, and thus enable mothers to return to work more easily. The thesis describes respondents' opinions on the extent of family-friendly measures. There are influencing factors mentioned frequently here. Parents' needs like for example lack of places in kindergartens and lack of day nurseries are also mentioned here. Foundation of company kindergartens and other services (care about handicapped children). Insufficient variability of opening hours of preschool facilities is also stressed. Respondents often mention economic situation of families and prices of preschool facility services. Prices of preschool education provided by public and private kindergartens, but also by mother centres were examined within the research. Opinions on the most frequently used services but also on obstacles have been found out. Cooperation was mentioned repeatedly, cooperation with the management of the municipality of Benešov was frequently assessed, with other authorities and last but not least also cooperation with parents of children. Cooperation is the foundation of the benefit to the families living in this region.

The results of the research will be provided to the managements of the facilities that showed interest during the research. Informational material the outputs of which will serve to the families with children, which are the most frequent users of the family-

friendly measures, was prepared from the information obtained during elaboration of the bachelor thesis.

Key words:

Child, needs, family-friendly measures, family, family policy, services, cooperation

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 11. 8. 2014

.....

Věra Filipová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí práce Mgr. Haně Francové Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a cenné rady při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za jejich čas a ochotu při rozhovorech. Poděkování patří i mé rodině, která mi byla oporou během mého studia.

Obsah

Úvod	13
1 SOUČASNÝ STAV.....	14
1.1 Rodina.....	14
1.1.1 Prostředí rodiny a její funkce	15
1.1.2 Historické proměny rodin a rodinného života	17
1.1.3 Znaký současné rodiny	19
1.2 Rodinná politika.....	20
1.2.1 Definice a cíle rodinné politiky	21
1.2.2 Současná rodinná politika v České republice	22
1.2.3 Nástroje rodinné politiky v České republice	23
1.2.4 Národní koncepce podpory rodin s dětmi.....	24
1.3 Rodinná politika na úrovni krajů a obcí	25
1.3.1 Aktéři a cíle regionální rodinné politiky.....	25
1.3.2 Financování aktivit rodinné politiky.....	26
1.3.3 Nástroje rodinné politiky na úrovni obce	27
1.4 Sociodemografická charakteristika Benešovska.....	30
1.4.1 Počty obyvatel, nově narozených dětí, rodinných domácností.....	31
1.4.2 Věková struktura předškolních dětí a dětí do 15 let	32
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	33
2.1 Cíl práce.....	33
2.2 Výzkumné otázky	33

3	METODIKA.....	34
3.1	Použité metody	34
3.2	Charakteristika výzkumného souboru	36
4	VÝSLEDKY	37
4.1	Kategorizace výsledků rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit – zpracováním do schémat.....	37
4.1.1	Realizovaná prarodinná opatření	37
4.1.2	Ovlivňující faktory.....	40
4.1.3	Potřeby rodičů.....	43
4.1.4	Nejčastěji využívané služby rodiči	47
4.1.5	Překážky	50
4.1.6	Spolupráce	52
4.2	Zmapování dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku.....	54
5	DISKUSE.....	55
6	ZÁVĚR	61
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
8	PŘÍLOHY.....	68
8.1	Seznam příloh	68

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DC	Dětské centrum
DDM	Dům dětí a mládeže
EF	Evropské fondy
MC	Mateřské centrum
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
NNO	Nestátní neziskové organizace
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
ZŠ	Základní škola

Úvod

„Šťastný je ten, kdo našel štěstí v rodině.“

Lev Nikolajevič Tolstoj

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila problematiku dnes velmi aktuální, a to „Rodinná politika na lokální úrovni“.

Žijeme v moderní společnosti, v poměrně uspěchané době a s velkým pracovním nasazením. Ne vždy a ne každý z nás, je schopen vlastní pomocí zabezpečit sám sebe nebo rodinu, dokáže zvládnout rodinné povinnosti v souladu s pracovními povinnostmi, na které jsou kladeny čím dál větší nároky. Poměrně mnoho rodin se dostává do nelehkých životních situací (generačních, ekonomických a sociálních), a proto využívá pomoci státu. Rodinu a spokojený rodinný život řadí mnoho lidí po hodnotě zdraví na druhé místo žebříčku hodnot v jejich životě. Na rodinu dopadají pozitivní i negativní změny, které nastávají ve společnosti. Některé negativní změny se vyskytují například v souvislosti s ekonomickou krizí státu, ale i jakékoliv další nepředvídatelné události, mohou být pro některé rodiny velmi obtížné, těžko zvládnutelné a mohou i v některých případech dovést rodiny ke krizím.

Téma bakalářské práce jsem si zvolila záměrně, abych se dozvěděla více o této problematice. Během svého osobního a profesního života jsem měla možnost setkat se s rodinami, které se potýkaly s rodinnými, bytovými či sociálními problémy.

Bakalářská práce je zaměřena na lokální úroveň města Benešov, kde také bude probíhat výzkumné šetření. Počet obyvatel na Benešovsku pomalu vzrůstá, do města se stěhuje čím dál více mladých lidí a rodin. V neposlední řadě jsou zde i široké pracovní možnosti, možná právě proto, že se Benešov nachází nedaleko Prahy.

Je žádoucí, aby se podílely i obce ale i ostatní aktéři rodinné politiky v rámci svých možností a kompetencí na vytváření vhodných prorodinných opatření.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Rodina

Základním pilířem státu je rodina (Mitchell, 2010). Neexistuje jednotná a přesná definice rodiny, ale lze ji s ohledem na naši současnost chápat jako společenskou skupinu založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí nebo vztahu jej nahrazujícím (osvojením), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznávané role, které vycházejí z jejich společného soužití, a na souhrnu funkcí podmiňujících existenci tohoto společenství a dávajících mu význam ve vztahu k jejím členům a celé společnosti. V poslední době se s rozvojem společnosti setkáváme stále více se společenskými formacemi, které tuto definici zcela nesplňují. S takzvaně neúplnými rodinami, s bezdětnými rodinami, s rodinami nezaloženými na manželství a podobně. Tento druh společenství představuje biopsychosociální systém, do kterého se dítě rodí, dostává v něm svou vrozenou výbavu, vyrůstá v něm, má zabezpečené potřeby, formuje si svůj vlastní život, probíhá jeho vlastní socializace (Hrodek a Vavřínek, 2002).

Dále rodina může být definována z hledisek různých vědních disciplín, například ekonomie, pediatrie, sociologie, psychologie, pedagogiky, práva, demografie ale také i z hlediska systémových přístupů, jako je například behaviorismus, psychoanalýza a tak dále (Hartl a Hartlová, 2000).

„Rodina ve svém složení a životě není jen institucí soukromou, musí tvořit základ lidského společenství (Švejcar, 2003, s. 22)“.

„Je to společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí (Hartl a Hartlová, 2000, s. 512)“. Existuje více druhů rodin, jako je třeba rodina málopočetná, mající do tří a čtyř dětí, rodina nukleární, což je rodina zahrnující rodiče jako manželský pár a jejich děti. Rodina širší naopak zahrnuje širší příbuzenstvo, jako jsou prarodiče, strýcové, tety, bratrance a sestřence (Hartl a Hartlová, 2000).

Každá rodina má svoji hierarchii hodnot, svoje kulturní dědictví, svou strukturu a vztahy.

1.1.1 Prostředí rodiny a její funkce

System rodiny tvořené rodiči, jejich dětmi, případně prarodiči, vykazuje neobyčejnou stabilitu ve všech epochách vývoje lidstva a ve všech známých současných společnostech. Neexistuje žádný typ společnosti, který by se neopíral o rodinu jako o svůj základní článek (Matoušek, 2003).

Rodina a zdravé rodinné prostředí je jedinečné a nezastupitelné. Rodina a prostředí rodiny je úplně první prostředí, do kterého se dítě rodí. Za prvotní potřebu dítěte považuje Matějček (1994) shodně s Komenským potřebu dobře se narodit. Dítě se má narodit očekávané, vítané a chtěné, nadané všemi předpoklady a schopnostmi dobrého a všestranného vývoje. Jen v dobře fungující rodině a v harmonizujícím rodinném prostředí se může dítě optimálně rozvíjet, zrát a stávat se postupně dospělým, zdravým jedincem pro budoucí společnost. Je také nejdůležitějším prostředím, ve kterém dítě prožívá největší část svého dětství (Švejcar, 2003).

Dle Matouška (2003, s. 9) „Stálá přítomnost vysoce citově angažovaných rodičů je dnes považována za nepostradatelnou podmínku zdravého duševního i tělesného vývoje dítěte. Další takovou podmínkou je bezpečí domova jako stabilního a chráněného prostředí. Obojí může dítěti poskytnout jen rodina, a to nezastupitelně“. Pod vlivem rodinného prostředí se formulují a vytváří postoje k okolí, sobě samému i obecně k celé společnosti (Výrost a Slaměník, 2008).

Obecně lze hovořit o čtyřech základních funkcích rodiny. Funkce biologicko-reprodukční má za úkol zajistit „obnovu rodu“. Jde o početí, porození nového člověka, nového člena rodiny. Tento jedinec při správném vývoji, po dosažení reprodukčního věku může dávat nový vklad pro další generaci. Tato funkce není pouze projevem sexuální aktivity, jde o odpovědnost za dar života, vytvoření podmínek a převzetí odpovědnosti za narozené dítě (Kraus, 2008).

Hlavní úlohou ekonomicko-zabezpečovací funkce je zajistit členům rodiny přiměřené materiální podmínky k životu. Sem můžeme řadit výživu, ošacení, bydlení, vybavení. Zabezpečení této funkce je pro mnohé rodiny velmi obtížné, porušena je vždy tam, kde je absolutní chudoba. Správně nastaveným systémem sociální podpory by poruchou této funkce neměly děti strádat (Kraus, 2008).

Funkce socializačně-výchovná je považována za nejvýznamnější funkci. Posláním této funkce je kvalitní naplnění socializačního procesu dítěte (opravdový zájem o dítě, kvalitní péče o něj, dbát na výchovu, porozumění potřebám a požadavkům dítěte, rozvíjení schopností, chránit dítě před nepříznivými situacemi a učit se je překonávat). Zde rodiče sehrávají důležitou roli, jsou dítěti v postojích, názorech i dovednostech příkladem. Tato funkce bývá nenaplněna v případech, kde se rodina rozpadá, kde rodiče neplní své rodičovské role. Časté manželské neshody, předrozvodové spory v rodině se silně promítají do nepevných výchovných postojů. Samozřejmě to má velký vliv na osobnost dítěte, kdy je dítěti znemožněno vyrůstat v harmonickém a klidném prostředí, v pocitu bezpečí, jistoty. Nemůže si tak osvojovat své budoucí rodičovské role (Kraus, 2008).

Funkce emocionální je zásadní a nezastupitelná. Dává dítěti pocit bezpečí, jistoty, citového zázemí a citovou výbavu pro jeho další život. Láska je nejvroucnějším projevem citů, láska k dítěti by měla být projevována intenzivně. V útlém dětství v součinnosti s tělesnými kontakty (objetí, pohlazení). U každého jedince je jiná míra potřeby vyžadované lásky, tu určí vcítění se do potřeb dítěte, empatie rodičů. Sociologické výzkumy dokazují, že pro nedostatek času dnešních rodin je tato funkce mnohdy zanedbávána a nahrazována neosobní moderní technikou (Švejcar, 2003).

V neposlední řadě by rodina neměla zapomínat na rekreaci, relaxaci, zábavu. Do jaké míry tráví všichni členové rodiny pohromadě svůj volný čas, jakým zájmovým činnostem se věnují, jakým způsobem tráví dovolené (Kraus, 2008).

Vzhledem k tomu, že se rodina pohybuje v určitém společenském prostoru, tak nezůstávají její funkce neměnné a strnulé. Některé funkce ztrácejí svůj prvotní význam, některé se proměňují, zužují, rozšiřují i dokonce vytrácejí (Kraus a Poláčková, 2001).

1.1.2 Historické proměny rodin a rodinného života

V posledních letech došlo v důsledku politických a ekonomických změn v České republice k oslabování funkčnosti a role rodiny. Došlo ke změnám v rozdělení rolí mezi mužem a ženou v rodině, zejména k oslabení role muže jako živitele a otce. S modernizací společnosti dochází i ke změnám rodinných struktur. Tradiční rodina založená na partnerských a rodičovských vztazích v rámci manželského soužití je postupně nahrazována novými formami rodinného života. Například nesezdané soužití, to je partnerský vztah mimo rámec legálního manželství. Dále zvyšující se počet neúplných rodin, kdy poměrně mnoho dětí vyrůstá pouze s jedním rodičem a v neposlední řadě aktuální téma registrovaného partnerství dvou osob stejného pohlaví. Stále nízká porodnost, oproti tomu zlepšující se úmrtnostní poměry a stárnutí populace je hlavním důvodem, proč se dnes otázka rodinné politiky dostává do popředí (Matějková a Palonciová, 2005).

V souvislosti s vývojem společnosti a vlivem kulturního a politického prostředí stále probíhal a probíhá proces proměny rodinného života. V průběhu celého období vývoje rodiny až do dnešní doby měla rodina stabilní, obvykle tří a vícegenerační podobu, byla považována za ekonomickou jednotku společnosti. Vše bylo založeno zejména na respektování křesťanské manželské morálky, chápáno jako nerozlučitelný svazek muže a ženy, jehož smyslem je plodit děti. Dále křesťanství pojímalo manželství jako instituci, která je těmi, kdo již byli jednou sezdáni, jako nezrušitelná. Rodina, jednou založená, je považována za doživotní. Autor knihy *Rodina a společnost* uvádí: „Za trvalost rodiny ručila náboženská víra svou nejvyšší autoritou: *Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj* (Možný, 2008, s. 22)“. V té době se funkce rodiny příliš nelišily. Stoupal počet narozených dětí, ale zároveň byla větší dětská úmrtnost. K takovéto formě rodiny se připisovala i nerovnost mezi muži a ženami. Dá se říci, že tyto rodiny byly relativně stabilní, na vnějším prostředí prakticky nezávislé (Krebs, 2010).

Významné proměny takto uspořádané tradiční rodiny nastaly až v 19. století, v období industrializace. S obdobím industrializace úzce souvisela urbanizace. Byla doprovázena silnou migrací obyvatelstva, stěhováním za prací do měst. Do tohoto

období také lze zahrnout počátek liberalizace při uzavírání sňatků. Uvedené procesy byly doprovázeny rozpadem vícegeneračního soužití v rodinách, klesající tendencí průměrného počtu členů rodiny a zvyšujícím se podílu rodin „bezdětných“ poté, co děti původní rodinu již opustily. „Dalším podstatným impulzem k proměně rodiny bylo akceptování liberálnějšího rozvodového zákonodárství, od 20. let minulého století, kdy také docházelo ke snižování počtu dětí v rodinách, a to nejdříve ve vyšších a středních příjmových vrstvách, později u městské populace a nakonec i na venkově (Krebs, 2010, s. 375)“.

Po ukončení druhé světové války došlo ke stabilizaci reprodukčního chování. Mladí lidé nejdříve uzavřely sňatek a až poté došlo k narození prvního dítěte. Snižoval se věk pro uzavírání sňatku i prvního porodu, a to pod 25 let. Rodilo se více dětí, četné byly rodiny se třemi i více dětmi (Krebs, 2010).

V druhé polovině šedesátých let bylo rodinné chování významně ovlivněno postoji mladé generace, která pocházela z poválečné populační vlny, a která se bránila stereotypu tradičního počátku rodin a podoby rodiny. Tato generace upřednostňovala zejména další vzdělávání, zajištění pozic na trhu práce, získávání zkušeností, ať již osamostatňováním se od rodičů a nezakládáním svých vlastních rodin. Plodnost žen se posouvala ke třiceti letům, ubývalo narozených dětí. Poté byla přijata opatření, která měla zlepšit situaci. Tato opatření sice fungovala na jistou dobu, vývoj porodnosti a plodnosti se sice zlepšil, ale jejich účinnost se po několik letech vyčerpala a počet narozených dětí začal opět klesat (Krebs, 2010).

Období po roce 1989 bylo typické po vzoru západního světa, kdy sice vznikaly partnerské svazky, ale bez uzavření manželství a tudíž se i zvyšoval počet dětí narozených mimo manželství. Zásadní příčinou bylo oddělování sexuality od reprodukce, která se dříve striktně vymezovala ve vztahu k manželství, ale dnes s nimi má společného jen málo. Dále docházelo k oslabování funkčnosti a role rodiny vlivem mnoha „protirodinných“ tlaků (tlak médií, disponibilní pracovní síla) a nově vznikajícím rizikům (chudoba, nezaměstnanost). A k oslabení role muže jako živitele rodiny. Z hlediska postavení žen na trhu práce došlo ke změnám ve smyslu jejich větší emancipace. Toto postavení je však i nadále, zejména v souvislosti se zastáváním

dominantní role matky a pečovatelky, znevýhodněné. Proto je podíl žen mezi nezaměstnanými také vyšší. Situaci dokresluje i vysoká úroveň rozvodovosti a vysoký podíl neúplných rodin s nezaopatřenými dětmi (Krebs, 2010).

1.1.3 Znamky současné rodiny

Šanderová (in Maříková, 2000, s. 13) uvádí, že: „V současné době jsou vzorce chování v rodině vystaveny výraznému vlivu transferu majetku, peněz, růstu bohatství na jedné straně a propadu v životní úrovni až pod hranici chudoby na straně druhé“. Vlivem demokratizace muž ztratil výsadní postavení v rodině, žena byla posílena právy a povinnostmi, které dříve náležely pouze jen muži. Vztah mezi dětmi a rodiči se dnes jeví více partnerský (Kraus, 2008).

Dalším znakem je pokles porodnosti, odkládání porodů do vyššího věku způsobené změnou hodnot a atmosféry ve společnosti, kdy hmotné stimuly ovlivnily pro-rodčovské rozhodování u lidí, pro něž je momentální prioritou profesní uplatnění, flexibilní vztahy a maximální mobilita (Bradshaw, 2005).

Rodina se dostává do jisté izolovanosti, a to v důsledku odděleného života jednotlivých generací (dříve členové rodiny žili ve více mezigeneračních soužití) a odbouráváním významu sousedských vztahů. Dalším pozoruhodným jevem je, že dnešní rodiny se stále více zmenšují, zvyšuje se počet osob žijících v jednočlenných domácnostech. Tyto rodiny jsou pak více citlivé a zranitelné na vnitřní otřesy, neexistuje vnější ukotvení v širších společenských vazbách, takzvaně se vychylují z rovnováhy. Dezintegrace je dalším charakteristickým rysem současné rodiny. Rodiny se pohromadě nescházejí, nekomunikují slovně, takzvaně každý si žije svůj vlastní život. Zatížení rodičů vysokými pracovními aktivitami a požadavky, a s tím související velké časové zaneprázdnění se též silně podepisuje na životním stylu rodiny a zmínění dezintegraci (Kraus, 2008).

Model současné rodiny bývá stále častěji dvoukariérový, důsledkem emancipace žen, ale i růstem vzdělanosti a požadavky na kvalifikovanost pracovních sil (Kraus,

2008). Maříková (2000, s. 106) zmiňuje: „Dvoukariérové manželské páry se častěji rozvádějí v porovnání se zbytkem populace. I v případech, že nedojde k formálnímu zániku jejich manželství a rozpadu původní rodiny, bývá tento typ rodiny častěji disharmonický a dysfunkční v porovnání s ostatními typy rodin“. Česká republika se řadí k zemím s nejvyšším výskytem rozvodů. Studie ukazují, že prakticky každé druhé manželství se rozpadá, a to nezahrnuje rozchody nezadaných párů. Ročně ztrácí bezprostřední a trvalý kontakt s jedním z rodičů přes třicet tisíc dětí. Zvyšující počet rozvodů znamená i to, že partneři uzavírají nová manželství (soužití), pokud i ta nefungují a rodiče se často „mění“, má to největší dopad zejména na děti (Kraus, 2008).

1.2 Rodinná politika

Současná rodina je výzvou pro rodinnou politiku. Nynější společnost rodinnou politiku potřebuje, neboť tržní ekonomika není schopna ocenit výkon rodiny (Kocourková a Rabušic, 2006).

Rodinná politika je úzce spojována s politikou sociální, společně s kulturním a společenským prostředím spoluovlivňuje vnitřní i vnější podmínky vzniku, existence i zániku rodiny (Matějková a Paloncyová, 2005).

Pomocí rodinné politiky stát pečuje o rodinu, to je především o manžele, rodiče, ženy v těhotenství a mateřství a děti (Matějková a Paloncyová, 2005).

Při plánování rodinné politiky je nutné nezapomínat na důležitost zharmonizování rodinného a pracovního života rodin. Vytvářet takové podmínky, aby mladí lidé a mladé rodiny mohli činit takové reálné životní volby, které odpovídají jejich hodnotovým volbám a životním plánům – jak v rodinném životě a výchově dětí, tak v pracovním a veřejném uplatnění (Matějková a Paloncyová, 2005).

1.2.1 Definice a cíle rodinné politiky

Rodinná politika bývá definována různými způsoby, avšak jednotná formulace nebyla doposud koncipována. Německý specialista Lampert (Lampert in Matějková a Paloncyová, 2005) rodinnou politiku definoval jako soubor opatření a zařízení, kterými nositelé této politiky sledují cíl chránit a podporovat rodinu jako instituci, která plní pro společnost nepostradatelné funkce. Podle Polákové (Poláková in Matějková a Paloncyová, 2005, s. 11) je rodinná politika chápána jako „vědomé a cílevědomé působení veřejných institucí na právní, ekonomický a sociální stav rodiny, na její členy a její prostředí. Rodinná politika by měla vycházet ze základních právních norem, ve kterých je rodina předmětem zvláštní ochrany státu, rodině a jejím členům jsou zaručena práva na svobodu a sebeurčení, zvolené uspořádání tedy vylučuje přímé zásahy státu do rodiny (Matějková a Paloncyová, 2005, s. 11)“.

Rodinná politika má v různých zemích odlišný obsah. Zaobírá se jednotlivými cíli s různou intenzitou, používá i různých nástrojů, a to vzhledem k historickým, politickým, ekonomickým a kulturním aspektům dané společnosti. Krebs (2010, s. 378) uvádí: „I v rámci Evropské unie je rodinná politika především v kompetenci jednotlivých států, její obsah není na nadnárodní úrovni přesně vymezen, i když je všeobecně chápán a i prakticky uplatňován jako soubor praktických opatření, která jsou zaměřena na rodinnou jednotku, na podporu rodiny v rámci sociální politiky“. Rodinná politika dále vychází z demografických potřeb společnosti.

Hlavním cílem rodinné politiky je zmírňování narůstajících nákladů rodin při opatrování mladé generace realizací principu především sociální solidarity, sociální spravedlnosti a sociální garance (Krebs, 2010). K významným cílům rodinné politiky patří také posílení společenské vážnosti rodin a manželství, ochrana svobodného a všestranného rozvoje jednotlivce v rodině, celkové zlepšování životních podmínek, pěstování zdravého životního stylu (Matoušek, 2003). Jiné cíle rodinné politiky koordinují slučitelnost rodinné funkce se zaměstnáním, zde se nabízí prostor pro zaměstnavatelské aktivity, které spadají do personálních politik. Příkladem toho

je pružná (flexibilní) pracovní doba, efektivnější a prospěšnější sladění rodičovského poslání a pracovních aktivit občanů (Kuchařová, 2009).

1.2.2 Současná rodinná politika v České republice

Současná rodinná politika vychází z hlavních vládních priorit rodinné politiky formulovaných již v roce 2008, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo „Prorodinný balíček“, ve kterém se uvádí (MPSV, 2008, s. 1): „Cílem není pasivní podpora rodiny, ale vytváření vlídnějšího prostředí rodičům pro snadnější sladění pracovního a rodinného života“. Zároveň poukazuje na skutečnost, že u nás téměř neexistuje nabídka různých typů služeb péče o děti. Podporuje aktivní otcovství. Sladění rodinného a pracovního života – evidovaný poskytovatel vzájemné rodičovské výpomoci, podpora služeb péče o děti v živnostenském podnikání, rozvoj „miniškolek“, další daňové výhody pro zaměstnavatele, podpora částečných pracovních úvazků. Také nutnost zákonné změny v náhradní péči rodinného typu. Také Matějková a Paloncyová (2005) uvádějí, že například služba péče pro děti do 3 let poskytovaná zaměstnavatelem je v českém prostředí velmi ojedinělá, zavedení hlídání dětí na pracovišti považují mnohdy za nemožné. Rodičovství ze strany zaměstnavatelů je stále považováno za soukromou věc zaměstnance. Nepatrně se začíná diferencovat přístup zaměstnavatelů, kdy větší šanci na rovnocenné (genderové) zacházení mají obecně ženy ve větších firmách, ve veřejném sektoru a ženy vzdělanější (Tomešová Bartáková, 2009). Finanční nedostupnost vlastního nebo nájemního bydlení pro většinu mladých lidí a rodin s dětmi, nepříznivě působí na jejich rozhodování o založení rodiny s dopady na celkový pokles populace (Tomešová Bartáková, 2009).

1.2.3 Nástroje rodinné politiky v České republice

K naplňování cílů a funkcí rodinné politiky využívá stát různé nástroje a pracuje se širokým spektrem druhů a typů nástrojů (Francová a Novotný, 2008).

Druhy nástrojů sociální politiky lze rozlišit podle toho, zda se jedná o právní normy, o ekonomické nástroje, sociální dokumenty či nátlakové akce (Francová a Novotný, 2008).

Sociální politika pracuje se třemi základními typy nástrojů. A to s konkrétním programem, kolektivním vyjednáváním a s nástroji realizačního charakteru. Do nástrojů realizačního charakteru patří sociální příjmy, sociální služby, věcné dávky, účelové půjčky a různé úlevy a výhody (Francová a Novotný, 2008).

V rámci rodinné politiky se může jednat o typy finanční pomoci, a to přímou podporou nebo nepřímou podporou rodinám. Přímou podporou rodin je systém státních dávek. Dávky jsou poskytovány v rámci systému státní sociální podpory (zákon č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Bez ohledu na výši příjmu je poskytován rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče a pohřebné. Porodné, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení jsou souborem dávek, které se neposkytují plošně, pouze za předpokladu, že rodina svými příjmy klesla pod určitou hranici příjmů životního, či existenčního minima (Krebs, 2010). Nepřímými nástroji finanční podpory rodin jsou různé daňové odpočty, na vyživované dítě, odpočet na manželku (manžela), který žije s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy, daňové úlevy studentům, a podobně (Krebs, 2010). Do soustavy nepřímé finanční pomoci rodinám s nezaopatřenými dětmi patří také dotace ze státního rozpočtu, jako jsou dotace na pobyt a stravování dětí v jeslích, mateřských školách a domovech mládeže, příspěvek na školní stravování, stravování v menzách, ale i využití možností slev v dopravě pro žáky a studenty.

1.2.4 Národní koncepce podpory rodin s dětmi

Dokument Národní koncepce podpory rodin s dětmi je jedním z druhů nástrojů rodinné politiky. Je strukturován v souladu s programovými prohlášeními a cíli vlády. Zaměřuje se na podporu vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin, konkrétně na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti, podporu zkvalitňování rodinných vztahů a posilování rodičovských kompetencí. Dále na podporu rodin se specifickými potřebami a podporu zapojení krajů a obcí do rodinné politiky. Hlavní cílovou skupinou koncepce jsou rodiny s nezaopatřenými dětmi, neboť jejich vznik a fungování vyžaduje největší podporu od státu (MPSV, 2008).

Národní koncepce podpory rodin s dětmi má základní a odvozené cíle. Při tvorbě a realizaci cílů koncepce vychází z principů rodinné politiky, práv a povinností, které jsou zaručeny základními dokumenty týkajícími se ochrany lidských práv - Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Úmluva o právech dítěte, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Listina základních práv a svobod. Dále respektuje měnící se diferencované zájmy a potřeby různých typů rodin, respektuje autonomii a možnost svobodné volby rodin, primární zodpovědnost rodičů za své děti a výchovu a péči o ně v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Uplatňování přístupu založeného na podpoře aktivního zapojení obou rodičů do péče o děti a rodinu s respektem ke komplementaritě jejich rolí. Národní koncepce podpory rodin s dětmi se zaměřuje na současné situace rodiny a stav její podpory, např. na problematiku skutečnost nedostatku finančně a teritoriálně dostupných služeb péče o děti předškolního věku (předškolní výchova, sítě a kapacity mateřských škol), dále na celkovou podporu služeb na podporu rodin a jiné. V závěru koncepce jsou blíže rozpracována přijatá a navržená opatření s podrobnými cíli, výstupy a účinností (MPSV, 2008).

1.3 Rodinná politika na úrovni krajů a obcí

1.3.1 Aktéři a cíle regionální rodinné politiky

Nejdůležitějšími aktéry rodinné politiky jsou obce a kraje, jelikož znají potřeby rodin blíže a mají dostatečný přehled o místních podmínkách. Mají širokou škálu kompetencí a možností, kterými mohou realizovat řadu prorodinných opatření. K takovým opatřením patří podpora bydlení, infrastruktury, podpora vzdělávání, nabídka služeb, zřízení institucionálních středisek (MŠ, středisek volnočasových aktivit) a v neposlední řadě organizování propagačních a společenských akcí rodinného charakteru (MPSV, Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, 2008). Stejskal a Kovárník (2009, s. 14-15) uvádí, že jde o „cílevědomou činnost organizací, či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území“.

Do rodinné regionální politiky vstupují také poskytovatelé sociálních služeb, jejichž služby v oblasti rodinné politiky jsou velmi důležité a potřebné. Pro podporu rodinné politiky je velmi důležité prolínání spolupráce subjektů v oblasti sociálních služeb, a to veřejné samosprávy, poskytovatelů sociálních služeb registrovaných ale i neregistrovaných a široké veřejnosti.

Základním cílem regionální rodinné politiky je zajištění příznivých podmínek pro vznik a fungování rodin prostřednictvím souhrnu provázaných opatření. Specifické cíle sehrávají v rodinné politice také důležitou roli: podporují prorodinné klima s lokálními a regionálními aspekty. Podporují a pomáhají rodinám při plnění a výkonu funkcí rodiny. Snaží se zapojovat všechny aktéry na lokální úrovni a usilovat o jejich efektivní spolupráci, motivovat rodiny k jejich angažovanosti a požadovat součinnost při tvorbě a realizaci regionální rodinné politiky. Důležitým cílem je též podpora a vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin (finanční a materiální zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny), podpora a posilování rodinných vztahů a rodičovských kompetencí, a v neposlední řadě i podpora rodin se specifickými potřebami (MPSV, Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, 2008).

Kraje mají úlohu reprezentativní, koncepční, koordinační, organizační, informativní. Obce, jelikož mají blíže k lidem a jejich potřebám, jsou schopny plnit úlohu iniciační, realizační, propagační, informativní. Zde nesmíme zapomínat ani na nestátní neziskové organizace, zaměstnavatele, rodiny, média, školská zařízení a vzdělávací instituce a další veřejné, či soukromé subjekty (MPSV, Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, 2008).

1.3.2 Financování aktivit rodinné politiky

Na úrovni obcí a krajů je možno k realizaci rodinné politiky využít řady finančních zdrojů. Zákon o obcích a zákon o krajích opravňuje za stanovených podmínek (výše částky) k poskytnutí dotací občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám působícím v oblasti na podporu rodin. Stát prostřednictvím ministerstev (zejména Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem pro místní rozvoj) vyhlašuje různá dotační řízení podle jejich zaměření na podporu rodin, jako je prevence sociálního vyloučení, volnočasové aktivity pro děti a mládež, integrace komunit, podpora obnovy venkova, například soutěž „Vesnice roku“. Podstatnou důležitost v zajištění financování soudobé regionální rodinné politiky sehrávají i strukturální fondy Evropské unie. Evropský fond pro regionální rozvoj podporuje investiční projekty na zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb, výstavbu bytů, dětských hřišť, a podobně. Evropský sociální fond financuje neinvestiční projekty, jeho cílem je podporovat v zemích Evropské unie zaměstnanost, začleňovat do trhu práce osoby ohrožené sociálním vyloučením, prosazovat rovné příležitosti a celkově přispět k rozvoji trhu práce a lidských zdrojů, jako jsou nabídky dalšího vzdělávání, rekvalifikace, kurzy, poradenství pro zaměstnavatele (MPSV, Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, 2008).

1.3.3 Nástroje rodinné politiky na úrovni obce

Město Benešov k realizaci rodinné politiky využívá tyto druhy dokumentů, kterými jsou: Komunitní plán sociálních služeb na okrese Benešov (Město Benešov, 2007), Strategický plán rozvoje města Benešov (Město Benešov, 2011) a Plán prevence kriminality města Benešov (Město Benešov, 2012). Mezi nástroje rodinné politiky na úrovni obce Benešova se řadí různé sociální, ale i veřejné služby, které se zaměřují na podporu rodin s dětmi:

- Výkon sociálně právní ochrany dětí, v rámci kterého sociální kurátoři a ostatní pracovníci OSPOD dohlížejí na sociální oblast rodičovské zodpovědnosti, řádnou výchovu a ochranu oprávněných zájmů dítěte (<http://benesov-city.cz/>). Spolupracují se školami, školskými zařízeními, pedagogicko-psychologickými poradnami, zdravotnickými zařízeními a dalšími státními, či nestátními organizacemi.
- Poradenství zajišťované
 - a) Rodinnou psychologickou poradnou, která poskytuje výchovnou, poradenskou a psychoterapeutickou péči manželům, rodičům a dětem při řešení jejich rodinných problémů. Je pověřena k výkonu sociálně právní ochrany dětí, například asistované předávání dětí ke styku s druhým rodičem (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
 - b) Právní, sociální, rodinné a psychologické poradenství zajišťované Občanskou poradnou Benešov, která poskytuje právní a sociální poradenství a rodinné, psychologické poradenství (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
 - c) odborné poradenství a přednáškové aktivity Probační a mediační služby, územní obvod Benešov. Aktivity spadají do oblasti prevence, primární prevence pro děti a mládež, kdy se jedná například o přednášky z oblasti dopravy pro předškolní děti,

závislosti, návykových látek, kriminality dětí a mládeže, šikany (Plán prevence kriminality města Benešov, 2012).

- Výchovně vzdělávací, zdravotní a sociální péči dětem ve věku 3-18 let, kterým byla z rozhodnutí soudu nařízena ústavní výchova nebo předběžné opatření a nemohou vyrůstat ve vlastním rodinném prostředí. Tyto aktivity jsou realizovány Dětským domovem Racek (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
- Služby primární prevence, které provádí Nízkoprahové centrum Magdaléna Benešov. Centrum pomáhá rodinám osob ohrožených závislostí, provádí službu sociální prevence (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
- Volnočasové aktivity realizované organizací pomáhající zdravotně postiženým- Pramen, o. s. Jejím hlavním cílem je pomoci rodinám, ve kterých vyrůstá dítě se zdravotním postižením bez věkového omezení. Umožňuje rodinám setkávat se, trávit společně čas a předávat si zkušenosti. Toto sdružení provozuje zájmové kroužky, cvičení, plavecký výcvik pro děti, víkendy s hippoterapií (na které přispívá město), pobyty na horách, letní pobyty pro rodiny (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
- Do veřejných služeb pro rodiny s dětmi se zahrnuje i provozování jeslí, mateřských školek, zařízení Domu dětí a mládeže. Město Benešov není zřizovatelem žádného vlastního předškolního zařízení jeslí. Od 15. 6. 2012 jsou v provozu firemní jesle NeBe, při zdejší nemocnici Rudolfa a Stefanie, Benešov. Jesličky byly vybudovány v rámci projektu „Vytváření podmínek pro sladování pracovního a rodinného života v nemocnici Benešov“. Kapacita jeslí je na 12 dětí, jsou určeny a využívány jen pro děti zaměstnanců nemocnice od 0,5 roka do 3 let. Ukázalo se, že kapacita je nedostačující, a proto je v plánu rozšíření tohoto zařízení. V Benešově je 5 mateřských školek, které jsou zřizovány a financovány městem Benešov. Dále je pro děti od 2 do 6 let k dispozici soukromá mateřská školka Kopretinka, jejíž kapacita je 10 dětí. Domeček je další soukromou školkou

pro děti od 1,5 roku do 6 let, kapacita zařízení je 12 dětí (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).

- Provozování dětských hřišť. Město Benešov vlastní a zajišťuje provoz devíti dětských hřišť. Pro rodiny s dětmi byla v letech 2010-2013 nově vybudována čtyři dětská hřiště pro děti předškolního a školního věku. Pro děti předškolního věku došlo k rozšíření dětských hřišť o nové herní prvky, zejména prolézačky, pohyblivé mosty, pískoviště i klasické houpačky a skluzavky. Dětem školního věku byla vybudována víceúčelová hřiště na provozování různých druhů sportu (volejbal, fotbal, tenis, florbal). Ostatní hřiště byla zrekonstruována, aby splňovala požadované bezpečnostní normy. U všech dětských hřišť došlo k oplocení herních prostor (Městský úřad Benešov/správa investic, 2013).
- V rámci veřejných služeb jsou vybudována mateřská centra, která jsou využívána řadou rodičů a stávají se nedílnou součástí mnoha komunit měst a obcí. Rozšiřují se nejen jejich aktivity, ale jejich počet progresivně roste. Smyslem mateřských center je sdružování rodičů s malými dětmi, společné aktivity matek s dětmi, ale zároveň představují, při dnešní nedostačující kapacitě institucionální péči, určitý potenciál spojený s hlídáním dětí v předškolním věku. Avšak mnohá mateřská centra tuto službu nenabízejí, jelikož jí brání legislativa, která je mnohdy příliš komplikovaná a zbytečně přísná (Kuchařová, 2009).
 - a) Mateřské centrum Hvězdička, je určeno maminkám na mateřské dovolené – je určeno maminkám na mateřské dovolené, ale i jejich příbuzným, centrum mohou navštěvovat děti, které ještě nechodí do školky. Nabízí kurzy pro děti všech věkových kategorií, pořádá kulturní, společenské akce, semináře a besedy. Služby jsou určeny dětem od narození do sedmi let (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).
 - b) Mateřské centrum Hlídaček poskytuje služby v oblasti hlídání dětí ve věku od dvou do šesti let. Dětem nabízí možnost výuky anglického

jazyka a rodičům dětí prostor k hlídání při vyřizování nezbytných soukromých záležitostí (Strategický plán rozvoje města Benešov, 2011).

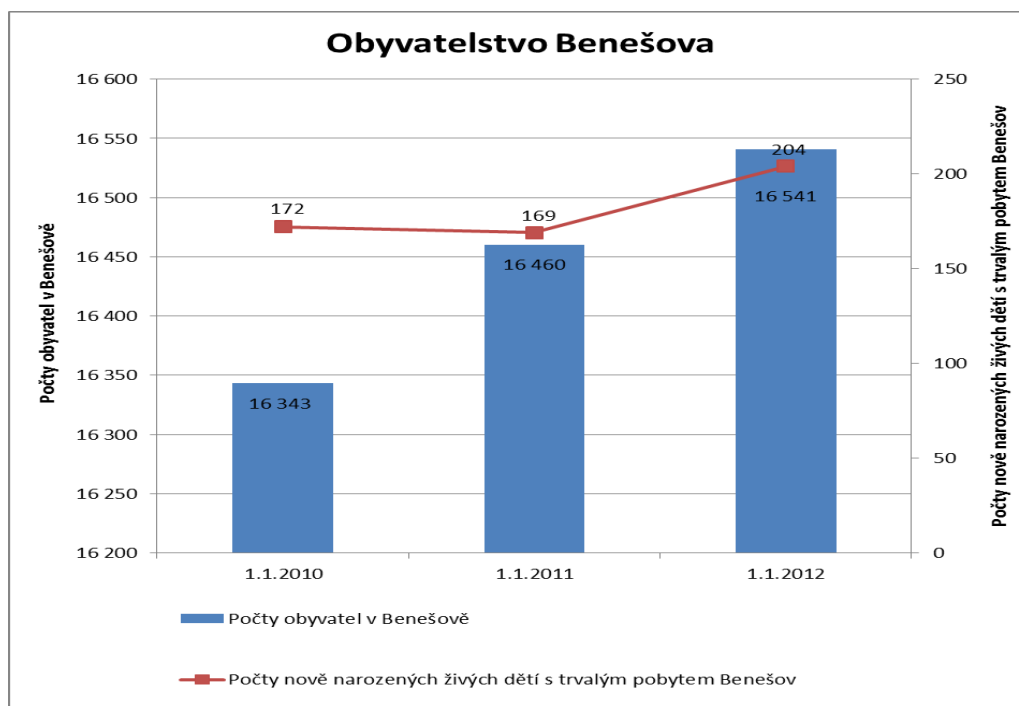
- c) Dětské centrum Krokodýl, je určeno dětem od narození do 11 let. Slouží k vzájemnému setkávání maminek a dětí. Maminky zde mají možnost užitečně prožívat rodičovskou (mateřskou) dovolenou a sbírat inspiraci pro individuální rozvoj svých dětí. Nabízí různé dopolední kroužky pro rodiče s dětmi do 3 let (cvičení, hudební školička, výtvarná dílna) a odpolední kroužky (angličtina, tanečky, sportovní příprava, gymnastika, logopedická průprava) pro školkové a školní děti bez rodičů (Plán prevence kriminality města Benešov, 2012).

1.4 Sociodemografická charakteristika Benešovska

Město Benešov se rozkládá v jižní části Středočeského kraje na předělu mezi střední a jižní částí Čech, cca 40 km od Prahy (Město Benešov, Plán prevence kriminality, 2012). Z důvodu zachování validity dat jsou uvedeny statistické údaje za město Benešov.

1.4.1 Počty obyvatel, nově narozených živých dětí, rodinných domácností

Graf 1: Obyvatelstvo Benešova (absolutní četnost, celkový počet obyvatel/celkový počet nově narozených živých dětí)

Zdroj: ČSÚ, 2014, vlastní zpracování

Z grafu je patrný jak mírný nárůst celkového počtu obyvatelstva, tak i počtu nově narozených dětí.

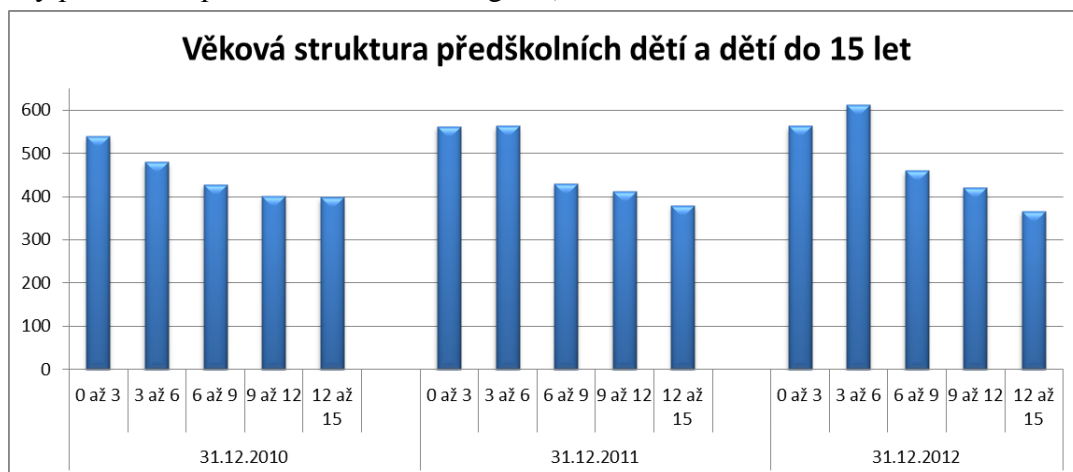
Tabulka 1: Hospodařící rodinné domácnosti podle typu Benešov (absolutní četnost)

Rodinné domácnosti celkem			6.730	
v tom:	Tvořené 1 rodinou		4.193	
	v tom:	Úplné	bez závislých dětí	1.863
			se závislými dětmi	1.318
		Neúplné	bez závislých dětí	451
			se závislými dětmi	561
	Tvořené 2 a více rodinami		105	
	Domácnosti jednotlivců		2.073	
Vícečlenné nerodinné domácnosti		359		

Zdroj: SLDB, 2011, vlastní zpracování

1.4.2 Věková struktura předškolních dětí a dětí do 15 let

Graf 2: Věková struktura předškolních dětí a dětí do 15 let (absolutní četnost, celkový počet dětí/ počet dětí věkové kategorie)

Zdroj: ČSÚ, 2014, vlastní zpracování

Na základě dat prezentovaných v grafu 2 lze konstatovat, že se zvyšuje počet dětí předškolního věku.

2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1 Cíl práce

Hlavní cíl: Zjistit rozsah prarodinných opatření v obci Benešov realizovaných v letech 2010-2013.

1. dílčí cíl: Zmapovat dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku.
2. dílčí cíl: Zmapovat názory na rozsah prarodinných opatření.

2.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka 1: Jaká prarodinná opatření byla realizována v obci Benešov v letech 2010-2013?

Výzkumná otázka 2: Jaká je dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku na území obce Benešov?

3 METODIKA

3.1 Použité metody

Pro získávání potřebných dat bylo zvoleno kvalitativní výzkumné šetření, jehož charakter je informativní.

K dosažení hlavního cíle a dílčích cílů byla použita metoda dotazování, technika polostrukturovaný rozhovor. Zkoumaný vzorek tvořili pracovníci pověřeni řízením obce, předškolních zařízení a zařízení volnočasových aktivit. Na základě výzkumných otázek a informací získaných z literatury byla sestavena koncepce rozhovoru. Podkladem pro rozhovory byly předem připravené okruhy, bylo jich použito celkem 10 (Příloha 1). V případě potřeby byly respondentům kladeny otázky doplňující, jako například doplňující otázka: Můžete blíže specifikovat, jaká konkrétní opatření byla realizována v těchto letech? U respondentů je zachována anonymita. Prostředí pro vedení rozhovorů bylo klidné a příjemné, a to vždy po předchozí domluvě s dotazovanými. Všechny rozhovory s oslovenými respondenty byly vedeny na jejich pracovištích.

Rozhovory s respondenty se uskutečnily v měsíci březnu až květnu roku 2014. Rozhovory byly zaznamenávány do záznamových archů a dále zpracovány nepřímým přepisem v programu Microsoft Office Word 2010. K jejich dalšímu zpracování byla použita technika otevřeného kódování – metoda tužka a papír.

Otevřené kódování představuje operace, při kterých jsou údaje rozebrány, konceptualizovány a složeny novým způsobem. Přepsané rozhovory jsou rozděleny na jednotky, avšak některé významové jednotky se mohou překrývat a každé vzniklé jednotce je přidělen kód (Švaříček a Šed'ová et al., 2007). Přepis odpovědí respondentů byl očíslován, každému řádku bylo přiděleno číslo. Respondenti byli označeni 1Z – 7Z (Tabulka 2). Na základě opakovaného čtení a vytvoření kódů vznikaly hlavní kategorie a jejich podkategorie, které byly dále zpracovány a pomocí schémat znázorněny

vzájemné souvislosti mezi nimi. Schémata byla vytvořena v programu Microsoft Office Word 2010 (SmartArt).

K dosažení prvního dílčího cíle, který se týkal zmapování dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku v Benešově, byla použita metoda analýzy dokumentů. Podkladem pro zpracování dat byl Strategický plán rozvoje města z roku 2011, seznam předškolních zařízení a zahajovací výkazy, které jsou dostupné na internetových stránkách Městského úřadu Benešov, odboru školství. Na základě vlastního zjištění byly údaje zpracovány do tabulek 3 a 4.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo 7 respondentů, kteří jsou pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit. Respondenti byli vybráni záměrně. Jednalo se o dva zástupce z městského úřadu, tři ředitelky předškolních zařízení a dvě ředitelky ze zařízení volnočasových aktivit. Ostatní získaná identifikační data (označení respondenta, pracoviště, délka praxe na uvedeném pracovišti, vzdělání) respondentů byla zaznamenána do tabulky (Tabulka 2).

Tabulka 2: Identifikační údaje respondentů pracovníků pověřených řízením

RESPONDENTI	PRACOVIŠTĚ	DÉLKA PRAXE NA UVEDENÉM PRACOVIŠTI	VZDĚLÁNÍ
ZÁSTUPCE 1Z	Městský úřad	15 let	Ing. Mgr.
ZÁSTUPCE 2Z	Městský úřad	9 let	Mgr. Bc.
ZÁSTUPCE 3Z	Mateřská škola	24 let	SŠ
ZÁSTUPCE 4Z	Mateřská škola	13 let	Mgr.
ZÁSTUPCE 5Z	Jesle	2 roky	Mgr.
ZÁSTUPCE 6Z	Zařízení volnočasové aktivity	5 let	Mgr.
ZÁSTUPCE 7Z	Zařízení volnočasové aktivity	3 roky	SŠ

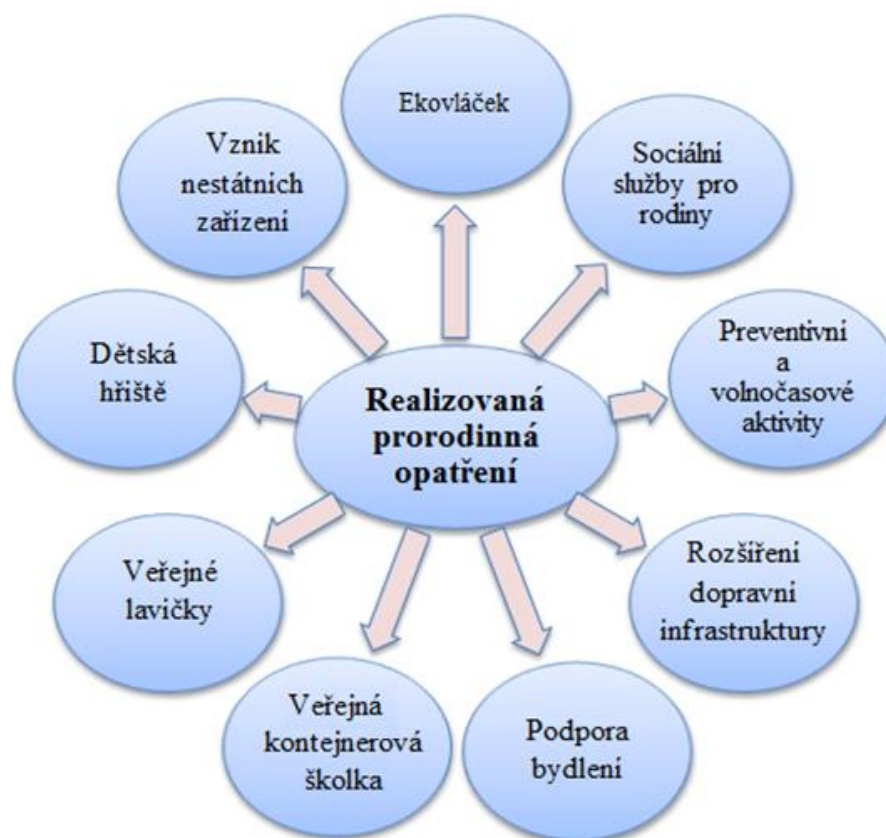
Zdroj: vlastní výzkum

4 VÝSLEDKY

4.1 Kategorizace výsledků rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit – zpracováním do schémat

4.1.1 Realizovaná prorodinná opatření

Schéma 1 Realizovaná prorodinná opatření

Zdroj: vlastní zpracování

Kategorie **Realizovaná prorodinná opatření** zaznamenává odpovědi respondentů, a to jaká opatření z jejich pohledu byla vytvořena pro rodiny s dětmi ve sledovaném období. V rámci této kategorie a vzniklých podkategorií je vidět, že respondenti na otázky odpovídají velmi podobně, což vypovídá o skutečnosti a také jednotnosti vnímání uskutečněných a realizovaných opatření v obci Benešov. Tato kategorie je rozdělena na dalších devět podkategorií: *Dětská hřiště*, *Veřejné lavičky*, *Veřejná kontejnerová školka*, *Podpora bydlení*, *Rozšíření dopravní infrastruktury*, *Preventivní a volnočasové aktivity*, *Sociální služby pro rodiny*, *Ekovláček a Vznik nestátních zařízení*.

Podkategorie: **Dětská hřiště**, odpovědělo celkem 8 respondentů. Respondenti (**1Z, 2Z, 3Z, 4Z, 7Z**) ve svých odpovědích nejvíce uvádějí, že byla vybudována nová dětská hřiště nebo stávající zrekonstruována a doplněna o moderní herní prvky. Dále respondent **1Z** říká: „*V posledních dvou letech město investovalo do moderních herních prvků, dětských hřišť*“ a dále „*Herní prvky na dětských hřištích se stále modernizují a vylepšují*“.

V podkategorii: **Veřejné lavičky**, odpověď zaznamenána u 5 respondentů. Spatřujeme velmi shodné odpovědi respondentů (**1Z, 3Z, 4Z**) na otázku dostatku a kvality veřejných laviček. Respondent **1Z** uvedl, že „*Bylo rozmístěno 15 nových veřejných laviček*“. Respondent **2Z** uvedl: „*Lavičky nechybí*“.

Dále se respondenti (**1Z, 2Z, 3Z, 4Z, 5Z, 7Z**) ve svých odpovědích shodují, často zmiňují vznik nové **veřejné kontejnerové školky**. Uvedení do provozu veřejné kontejnerové školky hodnotí pozitivně většina respondentů. Naopak respondent **3Z** uvádí: „*Nevím o dalších opatřeních kromě uvedení do provozu nové mateřské (kontejnerové) školy s kapacitou 112 dětí*“.

Často zmiňovanými opatřeními jsou **podpora bydlení** (poskytnuta odpověď 4 respondenty) a **rozšíření dopravní infrastruktury** (uvedli 2 respondenti). Respondent **1Z** spatřuje podporu bydlení v rámci možností získání z evropských grantů, respondent **2Z a 4Z** vnímá podporu bytové politiky ve vybudování inženýrských sítí, posílením sociálních bytů a snahou řešit bytovou otázku mladých rodin. Respondent **1Z** se k problematice dopravní infrastruktury vyjadřuje takto: „*Rozšíření dopravní*

infrastruktury integrovanou dopravou ve spolupráci s Krajským úřadem Středočeského kraje na slad'ování rodinného a pracovního života občanů Benešova“.

Z uvedených odpovědí osmi dotazovaných respondentů je zřejmé, že obec Benešov se ve velké míře zaměřuje na realizování prorodinných opatření v oblasti **preventivních a volnočasových aktivit**. Respondent **2Z** hovoří o rozšíření volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi, respondent **4Z** zmiňuje akce pro děti organizované Kulturním informačním centrem Benešov. Respondent **6Z** říká: *„Dnešní mladé rodiny požadují a ve velké míře navštěvují se svými dětmi mnoho volnočasových aktivit, jako je například dětské cvičení, tanečky, keramické a výtvarné dovednosti pro nejmenší, a tak dále“*. Z výpovědí vyplývá, že se touto oblastí zabývají mnohé subjekty a také mezi sebou vzájemně spolupracují.

Podkategorie: **Sociální služby pro rodiny**, není v odpovědích příliš zmiňována, uvedli 2 respondenti. Respondent **2Z** říká: *„Podporujeme aktivity NNO a sociálních služeb pro rodiny (Azylový dům pro matky s dětmi)“* a respondent **7Z** v rámci realizovaných prorodinných opatření uvádí příklad rozšířeného opatření v rámci sociálních služeb tento: *„Hlavně v rámci sanace rodin, jedná se o preventivní práci, která směřuje k podpoře rizikových rodin“*.

Další podkategorie: **Ekovláček**, je uváděna v odpovědích u 4 respondentů (**2Z, 4Z, 5Z, 7Z**). Respondent **5Z** řekl: *„Velmi kladně hodnotím zřízení služby městem Benešov, takzvaného dětského Ekovláčku“*. V rozhovoru respondent **7Z** uvedl: *„Zřízení benešovského Ekovláčku je jednou z dalších aktivit města na podporu prorodinných opatření“*.

Podkategorie: **Vznik nestátních zařízení**. Je uváděna důležitost podpory vzniku nestátních zařízení, napomáhajících naplňovat cíle rodinné politiky. Síla zastoupeného názoru je uvedena u 14 respondentů. Většina uvádí, že mateřská centra napomáhají řešit situaci rodin, kterým nebylo přijato dítě do MŠ, a tím podporovat návratnost rodičů do zaměstnání. Respondent **1Z** uvádí: *„Velmi pozitivně hodnotím nabídku a činnost zdejších mateřských center, ovšem více bych ji ještě rozšířila“*. Respondent **2Z** řekl: *„Služby občanského hlídání dětí a vznik těchto zařízení považuje v současné době za pozitivní řešení“*. Respondent **5Z** zmiňuje: *„Snažíme se o rozšíření kapacity jeslí“*.

ze stávajících 12 dětí na 22 dětí, snažíme se podpořit a umožnit návrat kvalifikovaných odborníků zpět do zaměstnání“. Dotazovaný respondent **7Z** uvádí možnost využití soukromých školek, kde volná místa většinou jsou.

4.1.2 Ovlivňující faktory

Schéma 2 Ovlivňující faktory

Zdroj: vlastní zpracování

Kategorie *Ovlivňujících faktorů* vznikla na základě zmiňovaných odpovědí u všech dotazovaných. Vystihuje okruh faktorů, které ovlivňují prarodinná opatření v obci

Benešov. Na základě analýzy rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit, byly vytvořeny další podkategorie: *Rodinná politika státu, Demografická situace, Sociální situace, Bytová politika města, Pracovní příležitosti, Příjmy obce a zastupitelé, Infrastruktura, Nedostatek míst ve veřejných MŠ, Finanční situace rodin*. Uvedené faktory mají nemalý vliv na dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku.

Podkategorie: **Rodinná politika státu**, byla zaznamenána u 3 dotazovaných (**1Z, 2Z, 7Z**). Patří do existujících faktorů, které mohou do jisté míry ovlivňovat prarodinná opatření. Odpovědi respondentů se liší. Respondent **1Z** uvádí, že: „*Rodinná politika státu, hospodářská situace, jsou faktory neovlivnitelné*“. Naopak respondenti **2Z** a **7Z** mají odlišný názor, domnívají se, že: „*Rodinná politika státu je ovlivňujícím faktorem prarodinných opatření*“.

U druhé podkategorie: **Demografická situace**, nacházím určitou shodu v odpovědích. Tento faktor uvádějí naprosto všichni respondenti (**1Z, 2Z, 3Z, 4Z, 5Z, 6Z, 7Z**) jako faktor ovlivňující prarodinná opatření, kromě respondenta **1Z**, který řadí uvedený faktor mezi *faktory neovlivnitelné*. Dále respondent **5Z** uvádí narůstající počet obyvatel v Benešově, respondent **3Z** demografický nárůst předškolních dětí, což má vliv na *nedostatek míst ve veřejných MŠ*.

Sociální situace je další podkategorií, která patří mezi ovlivňující faktory prarodinných opatření. Odpovědi byly zaznamenány u 3 respondentů (**1Z, 3Z, 4Z**). Respondent **1Z** uvedl specifický faktor v rámci „*Příchodu nových sociálních služeb do Benešova, které se zabývají ohroženými dětmi*“. Dále respondent **3Z** uvádí, že je *stále více rodin sociálně slabých*. V rámci této podkategorie uvádí také respondent **4Z** *sociální dopady*, a to z důsledků nezaměstnanosti některých matek, když jim nebylo umožněno umístit dítě do předškolního zařízení.

Podkategorie: **Bytová politika města**, je uváděna u 2 dotazovaných respondentů (**1Z, 6Z**). V zásadě jde o velmi ovlivnitelný faktor, například respondent **6Z** říká: „*Zvyšující se počet obyvatel v Benešově a okolí má vliv na výstavbu nových bytů, rodinných bytů*“.

S touto podkategorií vzniká a úzce souvisí nová podkategorie: **Pracovní příležitosti**, kterou jsem zaznamenala u respondentů (**1Z**, **5Z**, **7Z**). Respondent **1Z** řadí pracovní příležitosti mezi faktory ovlivňující prarodinná opatření a říká: „*Město Benešov patří mezi regiony s nejnižší nezaměstnaností a již opakovaně získalo titul Město pro byznys*“. Respondent **5Z** hovoří o: „*Nově vznikajících pracovních příležitostech (rodiče dětí dojíždějí za prací do Benešova a ke skloubení pracovní doby a jejich potřeb zabezpečit dítě, požadují umístění dětí do zdejších předškolních zařízení)*“.

Z odpovědí respondentů vznikly další podkategorie: **Příjmy obce a zastupitelé** (uvedeno u 2 respondentů) a podkategorie **Infrastruktura**, o které hovoří 2 dotazovaní **1Z** a **2Z**. Respondent **2Z** uvedl: „*V neposlední řadě také příjmy obce a sami zastupitelé, kteří schvalují rozpočet obce a směr vývoje obce*“, lze zařadit do ovlivňujících faktorů prarodinných opatření.

Na základě četných odpovědí vznikla další podkategorie: **Nedostatek míst ve veřejných mateřských školách**, uvádějí 4 respondenti. Například respondent **3Z** odpovídá: „*Myslím si, že nejhlavnějším faktorem je fakt, že stále velkému procentu rodin není přijato dítě do veřejného předškolního zařízení*“. Obdobně odpovídá respondent **6Z**, který vidí největší problém v nepostačující kapacitě míst ve veřejných mateřských školách. Respondent **7Z** odpovídá na tuto otázku: „*Myslím si, že největším faktorem je přetlak žádostí o umístění dětí do školky*“.

Podkategorie: **Finanční situace rodin** se objevuje u odpovědí respondentů (**3Z**, **4Z**). Nepodaří-li se umístit dítě ve veřejné MŠ, rodiče často zvažují vhodnou volbu mezi jejich množnostmi a nabízenými službami. Jak uvádí respondent **3Z**, právě zde sehrává důležitou roli *finanční hledisko rodin*. Také respondent **4Z** ve své odpovědi upozorňuje na související vznik *sociálních dopadů*.

4.1.3 Potřeby rodičů

Schéma 3 Potřeby rodičů

Zdroj: vlastní zpracování

Ke kategorii **Potřeby rodičů**, byly na základě odpovědí respondentů přiřazeny následující podkategorie: *Volná místa v mateřských školách*, *Jesle*, *Firemní školky*, *Ostatní služby*, *Vhodná provozní doba*, *Služby mateřského centra a kroužky*, *Možnost zaměstnání po rodičovské dovolené*, *Přijatelné ceny*.

Podkategorie: *Volná místa v mateřských školách*, odpověď zastoupena celkem devětkrát. Respondenti **1Z a 4Z** na otázku S jakými nejčastějšími potřebami rodičů dětí v předškolním věku se setkáváte, zmiňují: „*Nedostatek míst ve školkách*“. Mimo jiné respondent **4Z** na doplňující otázku Myslíte si, že jsou dostatečné, odpovídá: „*Myslím si, že úplně ne, bylo by vhodné hlavně posílit kapacitu mateřských škol*“. Také respondent **2Z** poukazuje: „*Nedostatečnou kapacitu MŠ*“. Respondenti (**3Z, 7Z**) za nejpodstatnější považují tuto odpověď: „*Nejčastější potřebou je umístit dítě k předškolnímu vzdělávání*“. Zajímavou odpovědí je vyjádření respondenta **5Z** kdy: „*Rodiče dětí v předškolním věku nejvíce preferují veřejné MŠ*“. Negativní sdělení dostáváme z vlastní zkušenosti respondenta **6Z**, kdy mu *dítě nebylo přijato do školky, a proto se nemohl vrátit do zaměstnání*.

Další podkategorii jsou *Jesle*. Vznikla ze 4 uvedených odpovědí. Kdy respondent **2Z** zmiňuje, že: „*Chybí a bylo by potřeba dle častých požadavků rodičů zřídit státní jesle*“. Podobně uvádí i respondent **4Z** výrok: „*Bylo by vhodné hlavně otevřít veřejné zařízení - jesle*“. Respondent **5Z** zmiňuje: „*Na základě zmapování potřeb zaměstnanců nemocnice se snažíme o rozšíření kapacity jeslí ze stávajících 12 dětí na 22 dětí*“. Zde se setkávám se stejnými odpověďmi respondentů, spatřují nedostatečnou možnost umístění dětí do jeslí.

Jako další potřebu vidí respondenti potřebu vzniku: *Firemních školek*. Odpověď uvedena u 2 respondentů. Problém nedostatku firemních školek uvádí respondent **1Z**, podobně odpovídá respondent **5Z** na otázku vzniku ostatních nestátních zařízení na podporu rodin s dětmi říká: „*Dle mého názoru by mohl pomoci vznik firemních školek*“.

Další podkategorii, která vychází z odpovědí je podkategorie potřeby: *Ostatní služby (raná péče, logopedie, péče o dítě s handicapem)*. Na otázku odpovídají 3 respondenti. Například respondent **2Z** uvádí za nepostačující služby, *služby rané péče a sanace rodiny*. Poměrně zajímavou odpověď uvedl respondent **7Z**, kdy se *občas setkává s požadavkem o zajištění péče, nebo pohlídní dítěte předškolního věku s handicapem*. Služby na pomoc s dítětem s handicapem v obci Benešov skutečně chybí. Dále tento respondent uvedl: „*Rodiče potřebují i další služby, jako je i docházka*“.

na logopedii“. Poradny se zaměřením na logopedii jsou v Benešově zřízeny, kde jim je nabízena odpovídající odborná pomoc.

Podkategorie: **Vhodná provozní doba**. Je zajímavou odpovědí požadované potřeby, žádané ze strany rodičů. Celkem tato odpověď byla zaznamenána u 2 respondentů (**2Z**, **5Z**). Respondent **2Z** uvádí, že rodiče často vyžadují potřebu delší *otevírací doby* předškolního zařízení od 6 do 17 hodin, a to z důvodu čím dál většího pracovního vytížení. Také respondent **5Z** ze zařízení jeslí se s touto potřebou setkává, kdy rodiče požadují: „*Delší provozní dobu jeslí, provoz od 6 do 18 hodin*“.

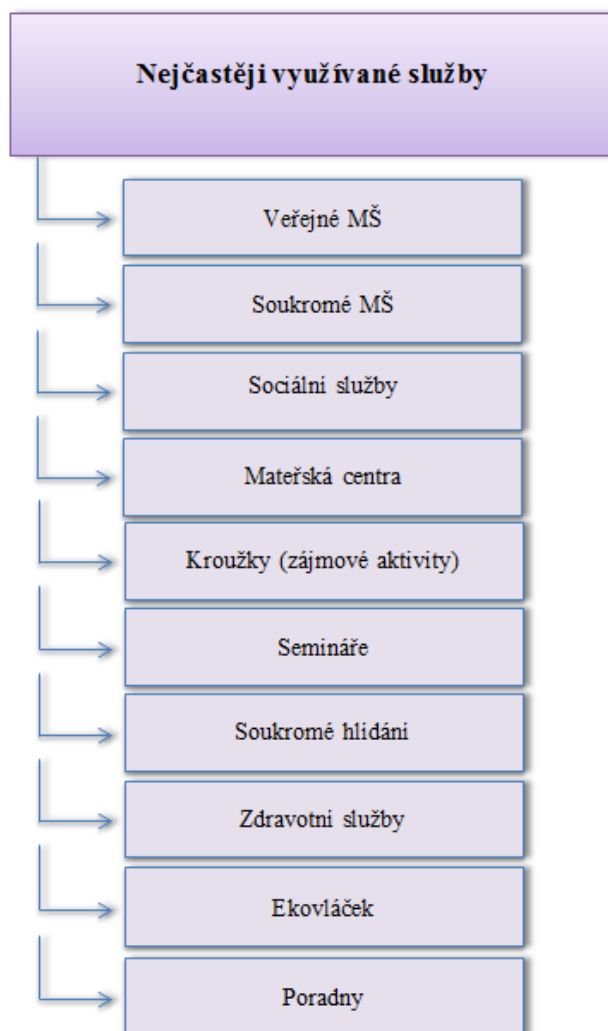
Z rozhovorů vyplynula další podkategorie: **Služby mateřského centra a kroužky**. Tyto potřeby byly zaznamenány u 5 odpovědí. Nabídku a činnost zdejších mateřských center kladně hodnotí respondent **1Z**. Respondent **2Z** ve své odpovědi mimo jiné uvedl: „*Vyšší dostupnost mateřských center*“, které jsou dostupné jak cenově, místně i obsahově. Respondent **5Z** hodnotí služby mateřských center za *dostatečné*, dále zmiňuje využití například mateřského centra *Hlídáček*. Segrává důležitou roli součinnost a vzájemná spolupráce města Benešov s ostatními zařízeními provozujícími služby pro rodiny s dětmi.

Možnost zaměstnání po rodičovské dovolené, jde o další podkategorii, odpovědělo celkem 6 respondentů. Respondent **3Z** k této potřebě říká: „*Nejčastější potřebou je umístit dítě k předškolnímu vzdělávání v souvislosti s nástupem matky do zaměstnání*“. Možnost zaměstnání po rodičovské dovolené úzce souvisí s *nedostatkem míst v mateřských školách*, jak uvádí respondent **4Z**. Shodnou potřebu uvádí i další respondent **5Z**, kdy zmiňuje: „*Rodiče dětí v předškolním věku nejvíce preferují veřejné MŠ, protože mají možnost vrátit se do zaměstnání a důležitá je také finanční otázka*“. Mimo jiné dále uvádí: „*Snažíme se podpořit a umožnit návrat kvalifikovaných odborníků zpět do zaměstnání*“. Respondent **6Z** uvádí další dvě zajímavé odpovědi: „*Mé dítě nebylo přijato do školky, a proto jsem se nemohla vrátit do původního zaměstnání*“ a dále zmiňuje i důvody *návratnosti na stejnou pracovní pozici* jaká byla před nástupem na mateřskou dovolenou. Zde shledávám vztahové souvislosti: preference veřejných MŠ - možnost návratu do zaměstnání - finanční situace rodiny.

Poslední podkategorie: *Přijatelné ceny*. Vznikla z intenzity názorů, odpověď se vyskytla osmkrát. Například respondent **3Z** uvádí, že důležitou roli sehrává *ekonomická situace* rodiny. Respondent **4Z** zmiňuje: „*Město Benešov udělalo průzkum, jaká je platební schopnost rodičů na zajištění obědů dětem*“. Často rodiče řeší *finanční otázku*, dle respondenta **5Z**. Dále respondent **5Z** uvádí: „*Je možné do určité míry využít soukromá zařízení, ale často to není řešení dostatečné z důvodu ceny*“. Respondent **6Z** říká: „*Určitě si myslím, že služby by měly být dostupnější, a to všem rodičům*“ a „*Dále si myslím, že rodiče také potřebují, aby naše služby byly cenově přijatelné*“.

4.1.4 Nejčastěji využívané služby rodiči

Schéma 4 Nejčastěji využívané služby rodiči

Zdroj: vlastní zpracování

Kategorie *Nejčastěji využívané služby rodiči* popisuje různé oblasti služeb, které jsou nejvíce vyhledávány rodiči s dětmi. Výsledky rozhovorů s respondenty byly analyzovány a na základě tohoto procesu byla kategorie rozdělena na dalších deset podkategorií: *Veřejné MŠ*, *Soukromé MŠ*, *Sociální služby*, *Mateřská centra*, *Kroužky (zájmové aktivity)*, *Semináře*, *Soukromé hlídání*, *Zdravotní služby*, *Ekovláček*, *Poradny*.

Podkategorie: **Veřejné MŠ**. K veřejným MŠ se vyjádřili všichni oslovení respondenti, celkem 8 odpovědí. Respondenti odpovídají poměrně jednoznačně, že nejčastěji využívanou službou rodiči dětí předškolního věku jsou právě veřejné mateřské školy. Konkrétně respondent **3Z** říká: „*Myslím si, že nejvíce rodiče využívají veřejné mateřské školy*“. Dále respondent **6Z** uvedl: „*Rodiče jistě preferují nejvíce veřejné mateřské školy*“. Z odpovědí vychází, že jde o službu, která je preferována na prvním místě.

Podkategorii: **Soukromé MŠ**, jako nejčastěji využívané služby odpověděli kromě respondenta **1Z** všichni dotazovaní. Zde dochází k určité shodě v odpovědích. Většina konstatuje, jako například respondent **2Z**: „*Pokud dítě neumístí ve veřejném zařízení MŠ, často volí možnost soukromé MŠ*“. Poté „*Až dalším krokem je umístění dítěte v nějakém soukromém zařízení*“, řekl respondent **3Z**. Také respondent **6Z** uvádí: „*Až na druhém místě jsou dle mého názoru další alternativy zajišťující péče o děti, a to jsou soukromé mateřské školy*“.

K podkategorii: **Sociální služby** se vyjádřili 3 respondenti (**1Z**, **2Z**, **5Z**). Jako nejčastěji využívané služby rodiči odpovídá respondent **1Z** takto: „*Sociální služby, jde o služby pro náhradní rodiče, či sanaci rodiny a v neposlední řadě OSPOD*“. Respondent **2Z** uvádí sociální službu *Azylový dům pro matky s dětmi*. Respondent **5Z** také uvedl další potřebu rozšíření sociálních služeb, jako například služby pro rizikové rodiny, posílit OSPOD.

Podkategorie: **Mateřská centra** jsou dle odpovědí také nejčastěji využívanou službou (odpověď se vyskytla desetkrát). Respondent **1Z** uvádí například službu: „*MC Hvězdička*“. U respondenta **2Z** je odpověď možnosti *jednodenního hlídání v mateřských centrech*. Dále respondent **3Z** zmiňuje: „*Matky na mateřské dovolené navštěvují mateřská centra (plavání batolat, výuka jazyků, kroužky pohybové)*“. Respondent **4Z** přímo uvedl služby center typu: „*Hvězdička, Krokodýl, Hlíďáček*“. Jako moderní službu, která je dnešní mladými rodiči vyhledávána, respondent **7Z** uvádí: „*Hlídací koutek, dopolední školkový program v mateřském centru*“.

Podkategorie: **Kroužky (zájmové aktivity)** – četné odpovědi, vyskytly se u 6 respondentů. Respondent **2Z** uvedl zájmové aktivity, jako jsou *hudební školička*,

cvičení pro matky s dětmi, kroužky a různé zájmové aktivity pořádané DDM, vyučování cizích jazyků. Naopak respondent **4Z** uvádí jako nejčastěji využívané služby rodiči, služby *Městského sportovního zařízení – bazén, sportoviště, dětská hřiště. Kulturně informační centrum. Divadelní představení pro děti a jejich rodiče. Ekovláček, a podobně.* V tomto případě uvádí respondent aktivity, které jsou zřizované a organizované městem Benešov. Z další výpovědi respondenta **6Z** je zřejmé, že: *„Dnešní mladé rodiny požadují a ve velké míře navštěvují se svými dětmi mnoho volnočasových aktivit“.* Také respondent **7Z** uvádí: *„Volnočasové aktivity pro děti (kroužky, cvičení, dílny), divadelní představení pro nejmenší“.*

Z vyjádření 2 respondentů mi vznikla další podkategorie: **Semináře**. Tato podkategorie úzce souvisí s předchozí podkategorií. Rodiče s dětmi využívají také služby různých seminářů, které jsou zaměřeny například na problematiku výchovy dětí. Jak uvádí respondent **7Z**: *„Ale i různé semináře hrazené z prostředků evropských grantů, které jsou zaměřené na návrat do zaměstnání“.*

Podkategorie: **Soukromé hlídání** je uváděno 3 dotazovanými. Respondent **2Z** odpovídá na další možnosti rodičů předškolních dětí, které nejsou umístěny ve státním předškolním zařízení takto: *„Pak existuje hlídání jako sousedská výpomoc, či chuva, služby občanského sdružení na hlídání dětí“.* Také respondent **4Z** uvedl jako další možnost *soukromá hlídání, kluby, babičky, kamarádky.*

Zdravotní služby zmiňují 3 respondenti. Respondent **2Z** uvedl mimo jiné nejčastěji využívané služby rodiči: *„ošetřovatelskou a zdravotní službu“.* Respondent **5Z** uvedl: *„Zdravotní služby“* a respondent **3Z** zmiňuje také: *„Využití nabídky zdravotních služeb“.*

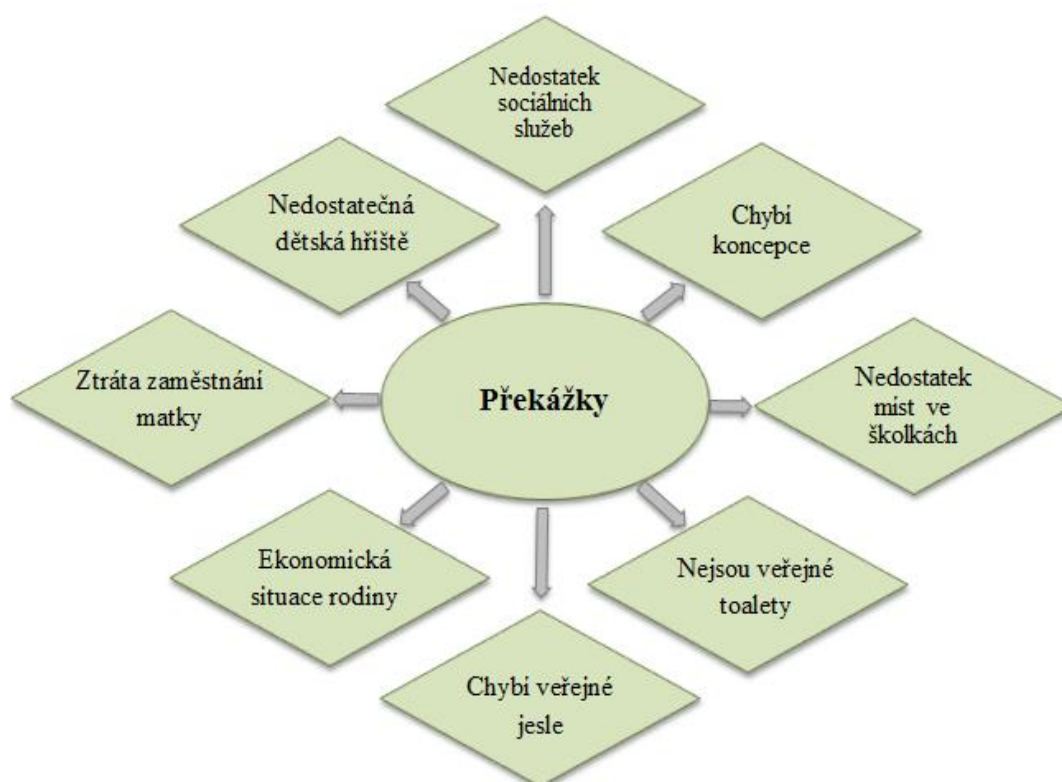
K podkategorii: **Ekovláček** se vyjadřuje respondent **3Z**, kdy říká: *„Poměrně dost rodiče využívají Ekovláček“.* Také respondent **4Z** ve vztahu k dotazované otázce Jaké nejčastější služby využívají rodiče dětí předškolního věku realizovaných na území obce Benešov, odpověděl *benešovský Ekovláček.*

Podkategorie: **Poradny** vznikla na základě uváděných odpovědí u 2 respondentů. Respondent **2Z** zmiňuje ve své odpovědi jako další nejčastěji využívané služby *PPP, návštěvy logopedů, soc. poradenství občanských a manželských poraden.* Naopak respondent **5Z** u páté dotazované otázky a následně položené doplňující podotázky

Myslíte si, že jsou dostatečné, odpovídá takto: „Myslím, že nejsou dostatečné (nedostatek míst v MŠ, jeslí, více poraden - logopedie)“.

4.1.5 Překážky

Schéma 5 Překážky

Zdroj: vlastní zpracování

Kategorie **Překážky** byla rozčleněna na podkategorie: *Nedostatek sociálních služeb*, *Chybí koncepce*, *Nedostatek míst ve školkách*, *Nejsou veřejné toalety*, *Chybí veřejné jesle*, *Ekonomická situace rodiny*, *Ztráta zaměstnání matky*, *Nedostatečná dětská hřiště*.

Respondenti (**1Z**, **2Z**, **7Z**) upozorňují na **Nedostatek sociálních služeb** (chybí služby rané péče, péče o dítě s handicapem). Odpovědi k této podkategorii se vyskytovaly u 3 dotazovaných.

Na podkategorii: **Chybí koncepce**, odpověděl 1 respondent, kdy **1Z** říká: „Bylo by vhodné vypracovat nový koncepční materiál“.

Další vzniklá podkategorie: **Nedostatek míst ve školkách**, vyskytuje se u 10 odpovědí. Respondent **1Z** uvedl: vidím problematiku v předškolních zařízeních, respondent **5Z** například zmiňuje: „velkému procentu rodičů není umožněno umístit své dítě do veřejného zařízení“.

Podkategorie: **Nejsou veřejné toalety**, vyskytla se u 6 respondentů. Téměř všichni respondenti odpověděli, že v obci Benešov chybí veřejné toalety.

Podkategorie: **Chybí státní jesle** – překážku hodnotí 4 respondenti. **1Z** uvádí: *Co ale chybí? Určitě státní jesle.* Například respondent **5Z** nám odpověděl takto: *často nám volají rodiče i mladších dětí, kteří v nemocnici nejsou zaměstnání a uvítali by možnost využívat našeho zařízení.*

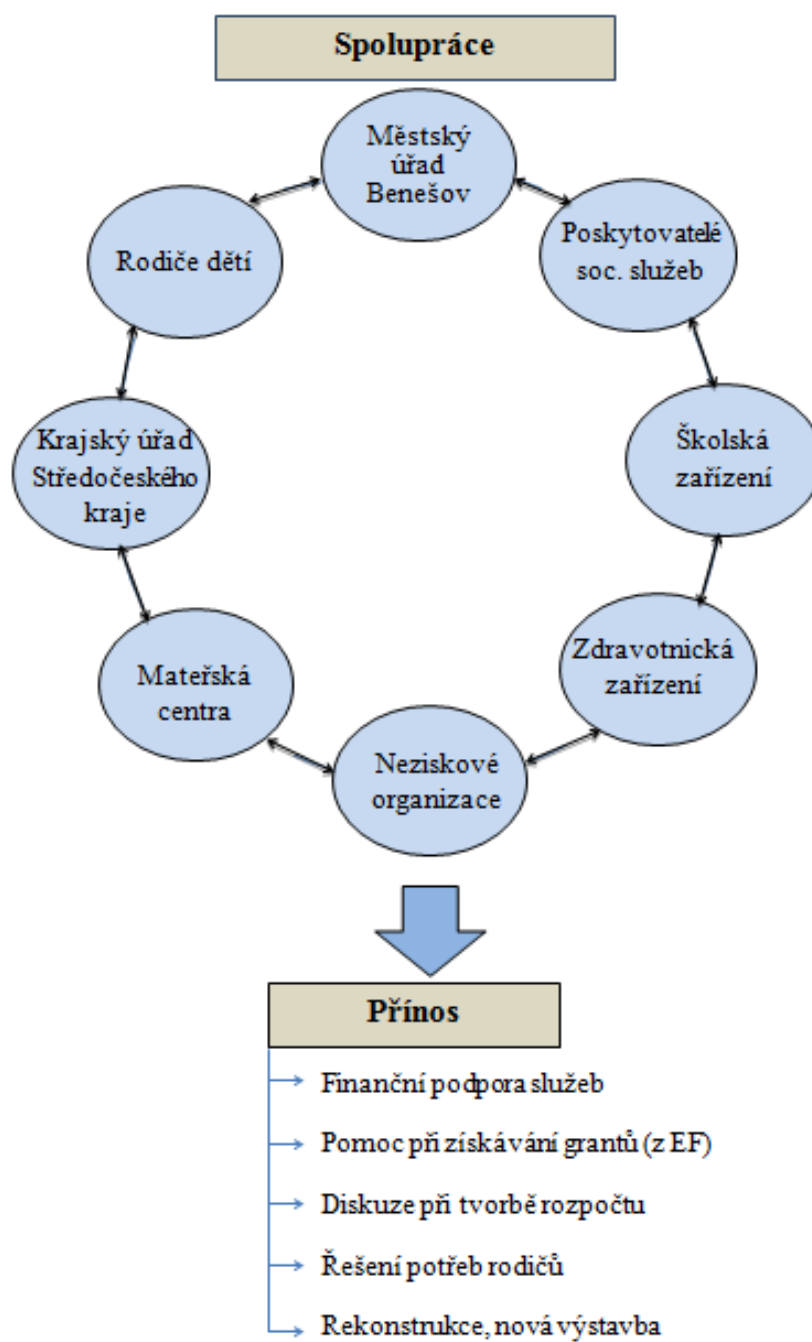
Další podkategorii je: **Ekonomická situace rodiny** (celkem 8 odpovědí). Respondent **4Z** u otázky 10. Jaký názor máte na vznik soukromých školek? Říká: „dostupné pouze pro movitější rodiny“. Naopak respondent **5Z** zmiňuje, že mnohdy si služby všechny rodiny nemohou dovolit vzhledem k financím. **5Z** hodnotí soukromé mateřské školy, jako *služky, které jsou finančně více náročné a 7Z* odpovídá: *mnohdy jsou rodiče limitovány finanční částkou.*

U podkategorie: **Ztráta zaměstnání matky** byly získány 4 odpovědi. Respondent **4Z** uvedl, že v souvislosti s neumístěním dítěte ve školce někdy dojde i ke ztrátě zaměstnání, tudíž i nárůst nezaměstnanosti. Respondent **6Z** hovoří o osobní zkušenosti: *dostala jsem se do situace, kdy mé dítě nebylo přijato do školky, proto jsem se nemohla vrátit do původního zaměstnání.*

Další podkategorie: **Nedostatečná dětská hřiště** odpověď zaznamenána u 4 respondentů. Jen 3 respondenti odpověděli, že dětská hřiště jsou nedostatečná, například chybí oplocení a tím jsou hřiště vystaveny zásahům vandalů. Respondent **6Z** považuje za vhodné: „Provést obměnu herního vybavení“.

4.1.6 Spolupráce

Schéma 6 Spolupráce

Zdroj: vlastní zpracování

U kategorie **Spolupráce** z četných odpovědí respondentů vyllynuly podkategorie: *Městský úřad Benešov, Poskytovatelé sociálních služeb, Školská zařízení, Zdravotnická zařízení, Neziskové organizace, Mateřská centra, Krajský úřad Středočeského kraje, Rodiče dětí*. Jedná se o subjekty, se kterými probíhá spolupráce, dále je zde patrná vzájemná interakce mezi všemi zúčastněnými. Jako zásadní spolupráci hodnotí téměř všichni respondenti *spolupráci s Městským úřadem*, ale i s ostatními úřady. Odpověď získána od 11 respondentů. Respondent **1Z** uvedl: „*Spolupráce je do jisté míry nastavena. Město Benešov je zřizovatelem předškolních a školních zařízení*“. Další podkategorií je spolupráce s *poskytovateli sociálních služeb* (uvedlo 5 respondentů), mimo jiné i spolupráce s poradnami. Spolupráci mezi *školskými zařízeními* uvedli respondenti **1Z** a **2Z**. Také spolupráce mezi *zdravotnickými zařízeními* (dětští lékaři, psychologové, logopedi, specializovaní lékaři) je často vyhledávanou. Respondenti **1Z**, **2Z** uvádějí odpovědi, že důležitý vliv na realizaci proroďinných opatření má v neposlední řadě spolupráce s *neziskovými organizacemi*. Další podkategorií je oblast spolupráce s *Mateřskými centry*. Odpověď se objevila u 2 dotazovaných. Čtyři respondenti uvádějí spolupráci s *Krajským úřadem Středočeského kraje*, a to v rámci vyhlášených projektů a grantů. „*Za spolupráce s krajským úřadem získala investici na rekonstrukci a vybavení kuchyně a jídelny*“, respondentka **4Z**. Mezi další důležitou spolupráci řadí respondent **6Z** spolupráci s *Rodiči dětí*, například formou „*sponzorských darů*“.

Spolupráce může přinášet pozitivní přínos. U kategorie **Přínosu** vyllynuly podkategorie: *Finanční podpora služeb, Pomoc při získávání grantů, Diskuze při tvorbě rozpočtu, Řešení potřeb rodičů, Rekonstrukce a nová výstavba*. Většina respondentů (**1Z**, **2Z**, **4Z**, **7Z**) odpověděla, že město Benešov se snaží *podporovat služby v rámci dotačních řízení, finanční podporou zřizovaným zařízením, mimořádným přidělování účelových prostředků*. Respondent **4Z** uvedl jako přínos *pomoc při získání grantů z EF* na „*Podporu a zlepšování klima MŠ*“. Jiní respondenti uvádějí jako přínos možnost *diskuze při tvorbě rozpočtu*. Častým přínosem je i *řešení potřeb rodičů*, kdy respondent **6Z** zmiňuje „*uspokojování potřeb a požadavků mladých rodin s dětmi*“ a respondent **7Z** říká: „*realizujeme veřejné služby pro děti předškolního věku, které jsou rodiči žádány*“.

Rekonstrukce, nová výstavba je další podkategorií přínosu, která je často zmiňována. Respondenti **2Z, 3Z a 4Z** v odpovědích uvádějí, že město provádí investiční výstavby, například došlo ke zkvalitnění prostředí u zařízení pro děti (výsadba zeleně, a podobně).

4.2 Zmapování dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku

Tabulka 3: Kapacita a počet žáků v MŠ

Mateřské školy	Kapacita	Počet žáků k 30. 9. 2010	Počet žáků k 30. 9. 2011	Počet žáků k 30. 9. 2012	Počet žáků k 30. 9. 2013
„Čtyřlístek“	102	101	101	101	101
„U kohoutka Sedmipírka“	240	224	224	224	328
„Úsměv“	100	96	100	100	95
„Berušky“	90	90	90	90	90
„Na Karlově“	64	63	63	64	63

Zdroj: Městský úřad Benešov/Školství, 2014, vlastní zpracování

V únoru 2013 byla uvedena do provozu kontejnerová přístavba k MŠ „U kohoutka Sedmipírka“. Došlo k navýšení kapacity, ve čtyřech nových třídách se může vzdělávat až o 112 dětí více (<http://www.mskohoutek.cz/clanky/o-nas/>).

Tabulka 4: Počet nepřijatých žáků do MŠ

Mateřské školy	Počet žáků nepřijatých do MŠ		
	rok 2010/2011	rok 2011/2012	rok 2012/2013
„Čtyřlístek“	33	39	41
„U kohoutka Sedmipírka“	13	46	76
„Úsměv“	6	21	20
„Berušky“	32	27	45
„Na Karlově“	11	28	18

Zdroj: Městský úřad Benešov/Školství, 2014, vlastní zpracování

5 DISKUSE

V bakalářské práci jsem se zabývala rodinnou politikou na lokální úrovni. Výzkumné šetření jsem prováděla pomocí rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit z obce Benešov. Zaměřila jsme se na rozsah proroďinných opatření v obci Benešov realizovaných v letech 2010-2013, zjišťovala jsme dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku a zmapovala jsem názory na rozsah proroďinných opatření.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Pro zjištění výše uvedených cílů jsem v empirické části použila kvalitativní výzkumné šetření. Za tímto účelem byla zvolena metoda dotazování formou polostrukturovaného rozhovoru s vybranými respondenty. Výzkumný soubor tvořilo 7 zástupců pověřených řízením. Podkladem pro rozhovory byly předem připravené otázky a v případě potřeby byly respondentům kladeny otázky doplňující. Dále byly rozhovory zaznamenány do záznamových archů, parafrázovány a zaznamenány nepřímým přepisem. K dalšímu zpracování byla použita technika otevřeného kódování – metoda papír a tužka. Jednotliví respondenti byli označeni, stejně jako přepis odpovědí na jednotlivých řádcích (Švaříček a Šed'ová et al., 2007). Na základě opakovaného čtení a vytvořením kódů vznikaly hlavní kategorie a jejich podkategorie, které byly dále zpracovány do barevných schémat znázorňující vzájemné souvislosti.

Ke zmapování dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku v obci Benešov, byla využita analýza dokumentů. Výsledky jsou zpracovány do tabulek 3 a 4.

Hlavním cílem bylo: *Zjistit rozsah proroďinných opatření v obci Benešov realizovaných v letech 2010-2013. Zcela všichni respondenti se shodují a zmiňují stejný názor, že byla vybudována nová dětská hřiště. Dále vyzdvihují výstavbu nové kontejnerové školy, podporu bydlení, rozšíření dopravní infrastruktury, podporu preventivních a volnočasových aktivit.* Sama pracuji v tomto regionu, a proto mohu potvrdit, že se zvýšil rozsah proroďinných opatření. Překvapil mě rozdílný pohled jedné respondentky pracující na Městském úřadě v Benešově, která uvedla, že chybí nový

koncepční záměr pro rodinnou politiku města Benešov. Na základě mého dalšího zjištění vím, že rodinná politika je městem Benešov v současné době plánována v rámci Strategického plánu rozvoje města, Plánu prevence kriminality, ale i Komunitního plánu. Po dalším dotazování na toto téma mi bylo sděleno, že na novém a konkrétním koncepčním záměru Rodinné politiky začne pracovat tým odborníků zabývající se touto problematikou od ledna 2015. Zároveň jsem byla požádána o poskytnutí materiálů vyplývajících z mého výzkumného šetření. Všichni respondenti uvádějí *investice* do výstavby nových dětských hřišť, nebo zrealizování jejich *oprav*. Respondent 2Z uvedl, že bylo vybudováno veřejné venkovní víceúčelové hřiště u DDM. Na základě mého zjištění uvádím, že město Benešov z vlastních rozpočtových zdrojů zajistilo komplexní rekonstrukci plaveckého bazénu. Jednoznačně se ztotožňuji s názory respondentů, že došlo k celkovému dovybavení dětských hřišť o moderní herní prvky, jako jsou například prolézačky a skluzavky. Dále, že město Benešov provedlo oplocení většiny dětských hřišť a zkulturnění dětských hřišť výsadbou zeleně a okrasných keřů. Myslím si, že oplocení dětských hřišť bylo sice finančně nákladné, ale jistě investicí vhodnou do budoucna. Dle mého názoru dojde k dalšímu snižování nákladů, protože tím, že jsou hřiště chráněna oplocením, nedochází k jejich opakovanému poškození ze stran vandalů, ale i zvířat. Město pak nemusí investovat další finanční prostředky do jejich následného vybavování, či oprav. Tím se potvrzuje tvrzení Matouška (2003), který uvádí, že významným cílem rodinné politiky je zlepšování životních podmínek.

Mám stejný názor jako Hašková (2007), že došlo ke snížení počtu zařízení denní péče o děti předškolního věku, protože i v Benešově byly v 90. letech předělány objekty využívané školkou ve prospěch bytové politiky. Prvním dílčím cílem bakalářské práce bylo: *Zmapovat dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku*. Na základě sociodemografických údajů a proběhlého výzkumného šetření analýzy dokumentů města Benešov vyplývá, že rodiče předškolních dětí se potýkají s problémem nedostatečného umístování dětí do předškolních zařízení, a to zejména z kapacitních důvodů. Tato situace se v mnoha rodinách jeví jako velmi problematická a v některých případech i skoro neřešitelná. Zde souhlasím s tím, co uvádí Tomešová Bartáková (2009), že je dnes problematické umístit dítě nejen před dosažením tří let věku,

ale i mezi třetím a čtvrtým rokem, a to především proto, že současná poptávka po místech ve školkách převyšuje nabídku. Dle výsledků šetření tabulka 3 uvádí kapacitní možnosti v jednotlivých mateřských školách v obci Benešov a dále počty žáků, kteří byli přijati ke vzdělávání do předškolních zařízení v letech 2010-2013. Tabulka 4 zachycuje počty nepřijatých žáků do mateřských škol za školní roky 2010-2013. V roce 2013-2014 nebylo dle statistických výkazů ze všech pěti mateřských škol zřizovaných městem Benešov přijato 72 dětí k předškolnímu vzdělávání (Městský úřad Benešov/školství, 2014). Statistické údaje o počtech mateřských škol v Benešově a jejich kapacitě ve srovnání s počtem nepřijatých žáků předškolního věku vypovídají, že v Benešově se v posledních letech zvyšuje poptávka na umístění dětí této věkové kategorie do veřejných forem předškolního vzdělávání. Také Kuchařová, Svobodová (2007) v závěrečné zprávě uvádí, že se daří umístit do mateřských škol stále méně dětí, jejichž rodiče o to požádají. To se potvrdilo i při rozhovorech se všemi 7 respondenty, kteří většinou zmiňovali mezi překážkami nedostatek míst ve školkách, s čímž úzce souvisí nemožnost zařadit se do pracovního procesu. Přikláním se k názoru Mitchell (2010), že v některých zemích, a to včetně ČR je rodina se dvěma příjmy často jedinou možností jak žít nad hranicí chudoby.

Další oblastí, kterou respondenti uváděli v souvislosti s dostupností služeb je nedostatečné množství jeslí. Bylo zjištěno, že v Benešově jsou k dispozici pouze jedny jesle (pro zaměstnance nemocnice), přitom poptávka z řad rodičů je poměrně častá. Respondent, který je zaměstnancem jeslí říká: snažíme se o rozšíření kapacity jeslí ze stávajících 12 dětí na 22 dětí, chceme podpořit a umožnit brzký návrat kvalifikovaných odborníků zpět do zaměstnání. Zamýšlím se nad otázkou, jaký přínos z toho plyne pro celou rodinu? Jako pozitivní shledávám vylepšení finanční situace a udržení kontaktu matky s původním zaměstnáním. Na druhou stranu si myslím, že u dětí dochází ke zbytečné psychické zátěži. Také Matějček (2007) ve své knize doporučuje výchovu v kolektivním zařízení až v pozdějším věku dítěte od třech let a více. Chtěla bych uvést, že se s tímto názorem respondentů neztotožňuji. Více než zřizovat státní jesle, bych navrhovala více pracovních míst na zkrácené pracovní úvazky a možnost rozšířit čerpání mateřské dovolené na širší rodinu (prarodiče) a tím umožnit

dítěti zůstat déle v jeho přirozeném rodinném prostředí. To úzce souvisí s tím, co uvádí Švejcár (2003), pouze v dobře fungující rodině a v harmonizujícím rodinném prostředí se může dítě optimálně rozvíjet, zrát a stávat se postupně dospělým, zdravým jedincem pro budoucí společnost.

Respondenti také zmiňují možnost podpořit dostupnost služeb a vznik firemních školek. Jsme na provoz firemních školek připraveni? Kuchařová (2009) uvádí, že před jejich zavedením by bylo dobré nejprve vyřešit řadu koncepčních a legislativních otázek. Také Matějková a Palonciová (2005), hovoří o tom, že služba péče pro děti do tří let poskytovaná zaměstnavatelem je v českém prostředí velmi ojedinělá, zavedení hlídání dětí na pracovišti považují mnohdy za nemožné. S uvedenými vyjádřeními se ztotožňuji a domnívám se, že dnešní zaměstnavatelé považují rodičovství za ryze soukromou věc každého jedince či rodiny.

Posledním dílčím cílem bylo: *Zmapovat názory na rozsah prarodinných opatření.* Při naplňování tohoto cíle jsem vycházela z opakujících se a nejzajímavějších názorů respondentů na rozsah prarodinných opatření. Z celkového pohledu shledávám v odpovědích názory, které jsou spíše ve svém hodnocení pozitivní, negativních je z výčtu odpovědí respondentů méně. Zřízení dalších jeslí a zejména posílení kapacit veřejných mateřských škol jsou dvěma nejvíce zmiňovanými názory respondentů, které nejsou v rámci prarodinných opatření města Benešov dostatečně zajištěny. O nich bylo pojednáno výše. Mnoho zajímavých názorů mají respondenti na realizaci volnočasových aktivit. Respondent 6Z uvádí názor: „Dnešní mladé rodiny požadují a ve velké míře navštěvují se svými dětmi mnoho volnočasových aktivit, jako je například dětské cvičení, tanečky, keramické a výtvarné dovednosti pro nejmenší, a tak dále“. Podpora aktivit je důležitá a má své opodstatnění pro další rozvoj dítěte. Aktivity dle mého zjištění nabízí město Benešov, mateřská centra i nestátní organizace. V odpovědích respondentů jsou nejvíce zmiňovány názory na výstavbu kontejnerové školky, bytovou výstavbu, zřizování inženýrských sítí pro novostavby a na podporu rozvoje dopravní infrastruktury. Město Benešov zřídilo Ekovláček, nová dětská hřiště, veřejné lavičky a je provozovatelem městského sportovního zařízení. Respondenti kladně hodnotí zajištění zdravotnických služeb. Také spolupráce je dalším často

zmiňovaným názorem. Respondenti nejvíce uvádějí spolupráci s Městským úřadem v Benešově. Ve Schématu 6 jsou uvedeny subjekty, které se dále podílejí na vzájemné spolupráci. V rámci výzkumného šetření bylo zjištěno, že spolupráce je přínosem pro rodiny žijící v tomto regionu.

Odlišnost v názorech respondentů byla zaznamenána u desáté pokládané otázky, kde se ptáme „Jaký máte názor na vznik soukromých mateřských školek, jeslí a ostatních zařízení na podporu rodin s dětmi?“. Respondent 1Z uvádí, že se jedná o trend velmi pozitivní. Respondent 4Z zastává názor, že jsou dostupné pouze pro movitější rodiny, ale přesto považuje soukromé mateřské školy za přínosné. Dva respondenti hodnotí tyto služby jako finančně více náročné a někdy jsou rodiče limitováni i finanční částkou. Na základě tohoto zjištění jsem zmapovala finanční náklady na umístění dítěte do veřejné mateřské školky, mateřského centra a soukromé mateřské školky, abych si mohla vytvořit svůj vlastní názor. Ve veřejném zařízení jsou měsíční náklady za umístění dítěte ve výši 650 Kč za školné a stravné se pohybuje okolo 34 Kč za den. V mateřském centru je cena za pohlídání během jednoho dopoledne od 8,15 do 11,45 hodin ve výši 220 Kč a stravu si zajišťují rodiče sami. Soukromá mateřská školka nabízí 3 programy, za základní variantu rodiče hradí 6 000 Kč měsíčně, přičemž celodenní stravování je v částce 95 Kč. Dle mého názoru se ceny liší, a to i s ohledem na některé nadstandardní služby (svoz dětí, doprava školním minibusem, doprovod na kroužky, pořádání oslav) a dá se diskutovat o tom, zda-li jsou přínosem pro děti nebo spíše pro pracovně vytížené rodiče. Zastávám názor, že pro rodiče je nejvýhodnější umístění dítěte do veřejné mateřské školky, a to i s ohledem na jejich provozní dobu. V Benešově ve všech veřejných mateřských školách je stanovena provozní doba od 6,30 do 16,30 hodin a je zajištěn i prázdninový provoz, byť v omezené podobě. Někteří dotazovaní zmiňovali prodloužit provozní dobu do večerních hodin, s čímž osobně nesouhlasím. Pro zřizovatele by to znamenalo značné ekonomické i personální zatížení, ale jako podstatnější spíše vnímám hledisko negativního dopadu na děti, které by v předškolním zařízení trávily převážnou část dne. Respondent 2Z v rozhovoru uvedl, že neví, zda jsou soukromé mateřské školy kvalitní. Babjaková (2014, s. 10), předsedkyně Společnosti pro předškolní výchovu

a vzdělávání, ve svém článku uvádí: „Měli bychom konečně začít rozeznávat kvalitu. Pro rodiče by mělo být důležité, zda je škola zařazena v rejstříku škol MŠMT, aby měli jistotu, že tam probíhá vzdělávání v souladu s rámcovým vzdělávacím plánem předškolního vzdělávání“. Dále je často prezentován názor spojovaný s termínem ekonomická situace rodiny. Respondentka 6Z uvedla, že když jí dítě nebylo přijato do školky, nemohla se vrátit do původního zaměstnání. Jiná odpověděla, že se nemohla navrátit na stejnou pracovní pozici. Základní podmínkou pro návrat ženy po rodičovské dovolené do zaměstnání je umístění dítěte do předškolního zařízení. Nedojde-li k umístění dítěte do předškolního veřejného zařízení a ekonomická situace rodiny nedovoluje hradit vyšší náklady soukromých zařízení, tak většina matek zůstává raději s dítětem doma. Jedná se o názor, s kterým souhlasím, a to jak ze své vlastní zkušenosti, tak i na základě tvrzení a argumentů mých kolegyně v zaměstnání. V souvislosti s tím ale můžeme zaznamenat nárůst finančních problémů, které mohou mít výrazné sociální dopady. Dále je zmiňována oblast pracovního trhu, kdy Kotýnková (2012) říká a s čímž se ztotožňuji, že pokud déle žena setrvá mimo pracovní trh, tím obtížněji se vrací zpět, neboť ztrácí pracovní příležitosti, sociální kontakty a následně čelí pomalejšímu kariéernímu postupu. Také zastávám stejný názor jako Matějková a Palonciová (2005), které uvádějí, že při plánování rodinné politiky je nutné nezapomínat na důležitost zharmonizování rodinného a pracovního života. Přikláním se k názorům většiny respondentů, že při plánování prorodinných opatření by se mělo vycházet především z požadavků a potřeb rodičů, ale zároveň si myslím, že je nutné brát zřetel na ovlivňující faktory (ekonomické možnosti), ale i provázanost jednotlivých druhů sociálních politik.

6 ZÁVĚR

V bakalářské práci s názvem Rodinná politika na lokální úrovni jsem se zabývala zjištěním prorodinných opatření v obci Benešov, na kterých se podílejí pracovníci pověřeni řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit.

Pro účely této bakalářské práce byl stanoven jeden hlavní cíl a dva dílčí cíle. Hlavní cíl si kladl za úkol zjistit rozsah prorodinných opatření v obci Benešov realizovaných v letech 2010-2013. První dílčí cíl měl za úkol zmapovat dostupnost veřejných služeb v Benešově, které mohou využít rodiče dětí předškolního věku při umístění do předškolních zařízení. Druhým dílčím cílem bylo zmapovat názory na rozsah prorodinných opatření. Zde byly využity i dlouholeté zkušenosti respondentů.

K realizaci výzkumného šetření byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo 7 pracovníků z vybraných zařízení městského úřadu, zařízení na poskytování předškolního vzdělávání a také volnočasových aktivit z Benešova, kteří zajišťují nebo participují na realizaci prorodinných opatření v rámci rodinné politiky města Benešov. Byla použita metoda dotazování, technika polořízeného rozhovoru. Výsledky rozhovorů byly zaznamenány nepřímým přepisem a k jejich zpracování byla použita technika otevřeného kódování. Na základě opakovaného čtení došlo k vytvoření kódů a poté vznikaly jednotlivé kategorie a podkategorie. Pomocí schémat byly znázorněny vzájemné souvislosti. Na základě analýzy dokumentů došlo ke zmapování dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku v Benešově.

Pro výzkumné šetření byly stanoveny dvě výzkumné otázky. 1. Jaká prorodinná opatření byla realizována v obci Benešov v letech 2010-2013? Zde zaznamenávám určitou spolupráci a vztahové souvislosti mezi těmi, kteří vytvářejí prorodinná opatření a zástupci zařízení, kteří mají určité zkušenosti a znají názory z řad veřejnosti, jaká opatření jsou žádána. Z výsledků výzkumného šetření je patrné, že prorodinná opatření mají svá specifika, odvíjejí se od potřeb rodin v dané lokalitě v souvislosti s demografickým vývojem, také i možností, které lze v rámci prorodinných opatření

využít nebo aplikovat. Prorodinná opatření, která byla realizována v uvedeném období, respondenti vnímají velmi podobně.

Závěry ukazují, že město Benešov se snaží o podporu mladých rodin v rámci budování prorodinných opatření, ale zároveň jsou zde i určité slabiny. Je potřeba posílit další kapacitu míst ve veřejných mateřských školách, otevřít další jesle, které jsou v Benešově jediné, a tím umožnit sladování pracovních a rodičovských aspirací pracujících rodičů. Potřeby rodin s dětmi jsou zejména v oblasti vzniku firemních školek, ostatních služeb jako je například hlídání dětí s handicapem, ale i třeba rozšíření o další služby mateřských center. Také je poukazováno na potřebu prodloužení provozních dob některých předškolních zařízení nebo je variabilně upravovat dle potřeb rodičů. Velmi zajímavé bylo zjištění nejčastěji využívaných služeb, kde opět se setkáváme se stejným názorem, že nejvíce je požadováno umístění dětí do státních mateřských škol a již zmiňovaný problém nedostatku jeslí. Respondenti také uvádějí využívání sociálních, zdravotních služeb a služeb poskytovaných různými poradnami. Město Benešov zřídilo Ekvoláček, což je hodnoceno velmi pozitivně.

2. Jaká je dostupnost veřejných služeb pro děti předškolního věku na území obce Benešov? Na základě analýzy dokumentů jsem zjistila, že v Benešově je pět veřejných mateřských škol, jejichž zřizovatelem je město Benešov. Z výsledků je patrné, že kapacita zařízení nepokrývá potřebu žádostí o přijetí dětí do předškolního vzdělávání. Také došlo ke zjištění, že v mateřské školce „U kohoutka Sedmipírka“ byla výstavbou kontejnerové přístavby školy navýšena kapacita z původních 240 míst, o 112 míst více.

Výběr tématu souvisel s mými pracovními zkušenostmi ze školství. Jevil se mi jako velmi zajímavý a měla jsem snahu dozvědět se o této problematice více. Také v současné době je téma rodinné politiky a s tím spojených forem institucionálního vzdělávání předškolních dětí, velmi zmiňovaným tématem veřejnosti, ale i představitelů státu. Zajímalo mě, jaké možnosti mají dnešní rodiny s malými dětmi na lokální úrovni města Benešov. Na základě získaných informací v průběhu zpracování bakalářské práce byl vytvořen informační materiál, který může sloužit rodinám za účelem obeznámení s tím, jak oni jako uživatelé prorodinných opatření mají možnosti.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BABJAKOVÁ, Pavla (2014). I soukromé mateřinky jsou kvalitní. *Učitelské noviny*. 2014, roč. 117, č. 10/2014, s. 10-11. ISSN 0139-5718.

BRADSHAW, Jonathan (2005). York: University of York, SPRU [online]. *Work, family and welfare* [cit.2014-03-12]. Dostupné z: http://soc.utu.fi/sospol/sosiaalipolitiikanpaivat/puheet/sospolpaivat_2005_bradshaw.pdf.

ČESKO. Zákon č. 117 ze dne 14. července o státní sociální podpoře. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 1995, částka 31, s. 1653. [cit.2014-01-16]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=117/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

FRANCOVÁ, Hana a Aleš NOVOTNÝ (2008). *Sociální politika v základech*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. 185 s. ISBN 978-80-7387-125-3.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ (2000). *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-717-8303-X.

HRODEK, Otto a Jan VAVŘINEC et al. (2002). *Pediatric*. 1. vyd. Praha: Galén, 2002. 767 s. ISBN 80-7262-178-5.

KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC (2006). *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2006. 158 s. ISBN 80-86561-93-3.

KRAUS, Blahoslav (2008). *Základy sociální pedagogiky*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al. (2001). *Člověk-prostředí-výchova*. 1. vyd. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

KREBS, Vojtěch a kol. (2010). *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

KUCHAŘOVÁ, Věra a kol. (2009). *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7416-041-7.

MAŘÍKOVÁ, Hana et al. (2000). *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. 1. vyd. Praha: Slon, 2000. 170 s. ISBN 80-85850-93-1.

MATĚJČEK, Zdeněk (1994). *Co děti nejvíce potřebují*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 108 s. ISBN 80-7178-006-5.

MATĚJČEK, Zdeněk (2007). *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 4. vyd. Praha: Portál, 2007. 143 s. ISBN 978-80-7367-325-3.

MATĚJKOVÁ, Barbora a Jana PALONCYOVÁ (2005). *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích*. 1.vyd. MU Brno: VÚPSV Praha, 2005. 79 s. ISBN 80-210-3630-3.

MATEŘSKÁ ŠKOLA „U KOHOUTKA SEDMIPÍRKA“. *Kontakty+mapa* [online]. 2013 [cit.2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.mskohoutek.cz/clanky/kontakty---mapa/>

MATEŘSKÁ ŠKOLA MINISVĚT. *Ceník mateřské školy MiniSvět* [online]. 2014 [cit.2013-01-22]. Dostupné z: <http://www.minisvetskolka.cz/rs/cenik-materske-skoly.html>

MATEŘSKÉ CENTRUM HVĚZDIČKA. *Školička s hvězdičkou* [online]. 2013 [cit.2013-07-08]. Dostupné z:

<http://www.hvezdicka.info/view.php?cisloclanku=2011081801>

MATOUŠEK, Oldřich (2003). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Slon, 2003, 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

MĚSTSKÝ ÚŘAD BENEŠOV. *Komunitní plán sociálních služeb na okrese Benešov* [online]. 2007 [cit.2013-11-05]. Dostupné z: http://www.benesovcity.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=219&id_dokumenty=8737.

MĚSTSKÝ ÚŘAD BENEŠOV. *Plán prevence kriminality město Benešov* [online]. 2012 [cit.2014-01-12]. Dostupné z: http://benesov-city.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=219&id_dokumenty=13351.

MĚSTSKÝ ÚŘAD BENEŠOV. *Strategický plán rozvoje města Benešov* [online]. 2011 [cit.2014-01-12]. Dostupné z: http://benesov-city.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=219&id_dokumenty=5461.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Národní koncepce podpory rodin s dětmi* [online]. 2008 [cit.2013-11-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí* [online]. 2008 [cit.2013-11-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf. ISBN 978-80-86878-82-9.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Tisková zpráva: Prorodinný balíček* [online]. 2008 [cit.2013-11-17]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/5896/19112008.pdf>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Závěrečná zpráva o řešení projektu HR 162/07: Zmapování dostupnosti a podmínek pobytu dětí v jeslích, mateřských školách, školních družinách a obdobných zařízeních a jiných neinstitucionálních forem péče o děti v ČR včetně identifikace překážek jejich využívání s návrhy možných opatření k jejich rozvoji* [online]. 2007 [cit.2014-06-20]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7073/pece_o_deti.pdf

MITCHELL, Eva (2010). *Finanční podpora rodin s dětmi v České republice v evropském kontextu*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. 136 s. ISBN 978-80-7330-183-5.

MITCHELL, Eva. HAMPLOVÁ, Dana (eds.). CHALOUPKOVÁ, Jana a Magdaléna KOTÝNKOVÁ (2012). *Kdo se (po)stará? Dítě mezi rodinou, státem a trhem*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2012. 135 s. ISBN 978-80-7330-216-0.

MOŽNÝ, Ivo (2008). *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Slon, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

NEMOCNICE RUDOLFA A STEFANIE BENEŠOV. *Slavnostní otevření a zahájení provozu jeslí Nebe* [online]. 2012 [cit.2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.hospital-bn.cz/tiskove-zpravy/1031-3>

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK (2009). *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

ŠVARÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ et al. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

ŠVEJCAR, Josef et al. (2003). *Péče o dítě doplněné, rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Nuga, 2003. 399 s. ISBN 80-85903-15-6.

TOMEŠOVÁ BARTÁKOVÁ, Helena (2009). *Cesta zpátky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Mezinárodní politologický ústav, 2009. 240 s. ISBN 978-80-210-5012-9.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK (Eds.) (2008). *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

8 PŘÍLOHY

8.1 Seznam příloh

Příloha 1 Okruhy otázek pro rozhovory s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit

Příloha 2 Kategorizace výsledků rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit technikou otevřeného kódování – seznam kódů

Příloha 3 Informační materiál

**Příloha 1 - Okruhy otázek pro rozhovory s pracovníky pověřenými řízením
obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit**

Identifikace (kód respondenta):

Pracoviště:

Délka praxe na uvedeném pracovišti:

Vzdělání:

1. Jaký je Váš názor na prorodinná opatření, která byla realizována ve správním obvodu Benešov v letech 2010-2013?
2. Myslíte si, že existují faktory, které ovlivňují prorodinná opatření v obci Benešov a pokuste se uvést jaká?
3. S jakými nejčastějšími potřebami rodičů dětí v předškolním věku se setkáváte?
4. Co si myslíte o dostupnosti veřejných služeb pro děti předškolního věku?
5. Jaké nejčastější služby využívají rodiče dětí předškolního věku realizovaných na území obce Benešov?
Myslíte si, že jsou dostatečné?
6. Jakým způsobem probíhá spolupráce mezi představiteli města a samotnými poskytovateli péče při realizaci veřejných služeb pro děti předškolního věku na území obce Benešov?
7. S jakými nejčastějšími institucemi v rámci podpory prorodinné politiky spolupracujete?
8. Co si myslíte o kvalitě veřejných služeb pro děti předškolního věku a jejich rodiče v Benešově?
Jsou například herní prvky na dětských hřištích dostatečně variabilní?
Nechybí lavičky, veřejné toalety a podobně?
9. Jaké mají dle vašeho názoru další možnosti rodiče předškolních dětí, které nejsou umístěny ve státním předškolním zařízení v obci Benešov?

10. Jaký máte názor na vznik soukromých mateřských školek, jeslí a ostatních nestátních zařízení na podporu rodin s dětmi?

Příloha 2 - Kategorizace výsledků rozhovorů s pracovníky pověřenými řízením obce, předškolních zařízení a organizací volnočasových aktivit technikou otevřeného kódování – seznam kódů

Kategorie: „Realizovaná prorodinná opatření“

- **Dětská hřiště:** 1Z/3, 1Z/42, 2Z/60-61, 2Z/91, 3Z/138-139, 4Z/162, 4Z/200-201, 7Z/354
- **Veřejné lavičky:** 1Z/3-4, 1Z/45, 2Z/94, 3Z/152, 4Z/208-209
- **Veřejná kontejnerová školka:** 1Z/5-6, 2Z/51, 3Z/107-108, 4Z/165-166, 5Z/218, 7Z/313
- **Podpora bydlení:** 1Z/6-7, 2Z/55, 2Z/57, 4Z/164
- **Rozšíření dopravní infrastruktury:** 1Z/7-8, 2Z/58
- **Preventivní a volnočasové aktivity:** 1Z/2, 2Z/52-53, 2Z/76-77, 4Z/163-164, 4Z/166, 6Z/292-293, 7Z/314, 7Z/345-346
- **Sociální služby pro rodiny:** 2Z/54, 7Z/348-349
- **Ekovláček:** 2Z/60, 4Z/183, 5Z/259, 7Z/318
- **Vznik nestátních zařízení:** 1Z/24-25, 2Z/97, 2Z/98, 3Z/153-154, 4Z/177-178, 4Z/199, 4Z/211-212, 5Z/220-221, 5Z/240-241, 5Z/248, 5Z/263, 6Z/270-271, 6Z/307, 7Z/356-357

Kategorie: „Ovlivňující faktory“

- **Rodinná politika státu:** 1Z/11, 2Z/65, 7Z/322
- **Demografická situace:** 1Z/12, 2Z/63, 3Z/112, 4Z/168-169, 5Z/223-224, 6Z/277-278, 7Z/321
- **Sociální situace:** 1Z/12, 1Z/14, 3Z/113, 4Z/171
- **Bytová politika města:** 1Z/15-16, 6Z/278
- **Pracovní příležitosti:** 1Z/16, 5Z/227, 7Z/322
- **Příjmy obce a zastupitelé:** 1Z/18, 2Z/64
- **Infrastruktura:** 1Z/78, 2Z/64

- **Nedostatek míst ve veřejných mateřských školách:** 3Z/110-111, 5Z/223-224, 6Z/279, 7Z/320
- **Finanční situace rodin:** 3Z/112, 4Z/171

Kategorie: „Potřeby rodičů“

- **Volná místa v mateřských školách:** 1Z/19, 2Z/66, 3Z/116, 4Z/172, 4Z/184, 5Z/230, 6Z/273, 6Z/282, 7Z/323
- **Jesle:** 2Z/67-68, 4Z/185, 5Z/248, 5Z/267
- **Firemní školky:** 1Z/19, 5Z/267
- **Ostatní služby** (rané péče, logopedie, péče o dítě s handicapem): 2Z/68, 7Z/323-324, 7Z/325-326
- **Vhodná provozní doba:** 2Z/66, 5Z/236
- **Služby mateřského centra a kroužky:** 1Z/24-25, 2Z/69, 3Z/121, 5Z/242, 5Z/244
- **Možnost zaměstnání po rodičovské dovolené:** 3Z/116-117, 4Z/172-173, 5Z/231, 5Z/249, 6Z/274, 6Z/283-284
- **Přijatelné ceny:** 3Z/124, 4Z/173, 5Z/231, 5Z/241, 5Z/268, 6Z/283, 6Z/285, 6Z/286

Kategorie: „Nejčastěji využívané služby rodiči“

- **Veřejné mateřské školy:** 1Z/26, 2Z/70, 3Z/125, 3Z/153, 4Z/180, 5Z/243, 6Z/289, 7Z/333
- **Soukromé mateřské školy:** 2Z/95, 3Z/126, 3Z/153, 4Z/211, 5Z/244, 5Z/263, 6Z/290-291, 7Z/333
- **Sociální služby:** 1Z/26-28, 2Z/72, 5Z/246
- **Mateřská centra:** 1Z/27-28, 2Z/70, 2Z/96, 3Z/127-128, 4Z/180, 4Z/211, 5Z/244, 5Z/264, 6Z/291, 7Z/334
- **Kroužky (zájmové aktivity):** 2Z/70-72, 3Z/128, 4Z/180-181, 4Z/182-183, 6Z/292-293, 7Z/334-335
- **Semináře:** 1Z/29, 7Z/336

- **Soukromé hlídání:** 2Z/96-97, 4Z/211-212, 5Z/263
- **Zdravotní služby:** 2Z/72, 3Z/129, 5Z/244
- **Ekovláček:** 3Z/129, 4Z/183
- **Poradny:** 2Z/73, 5Z/245

Kategorie: „Překážky“

- **Nedostatek sociálních služeb** (rané péče, sanace rodiny, dítě s handicapem):
1Z/21-23, 2Z/74-75, 7Z/325-327
- **Chybí koncepce:** 1Z/4, 1Z/38-39
- **Nedostatek míst ve školkách:** 1Z/20, 3Z/132, 4Z/169, 4Z/176, 5Z/219, 5Z/238,
5Z/255-256, 6Z/287-288, 6Z/295-296, 6Z/302
- **Nejsou veřejné toalety:** 1Z/46, 2Z/94, 4Z/209, 5Z/260-261, 6Z/304-305,
7Z/355
- **Chybí veřejné jesle:** 2Z/74, 4Z/185-186, 5Z/219, 5Z/233-234
- **Ekonomická situace rodiny:** 3Z/124, 3Z/130-131, 4Z/214, 5Z/221-222,
5Z/231, 5Z/266, 6Z/282-285, 7Z/360
- **Ztráta zaměstnání matky:** 4Z/170-171, 5Z/239-240, 6Z/273-274, 6Z/310-312
- **Nedostatečná dětská hřiště:** 3Z/150-151, 4Z/206, 5Z/256-257, 6Z/303

Kategorie: „Spolupráce“

- **Městský úřad Benešov** (představitelé obce, úřady): 1Z/31, 1Z/37, 2Z/81-82,
3Z/137-138, 4Z/189-190, 4Z/196, 5Z/252, 6Z/297, 6Z/301, 7Z/340, 7Z/347
- **Poskytovatelé sociálních služeb** (poradny, logopedie, OSPOD): 1Z/35, 2Z/87,
3Z/141, 4Z/196-197, 7Z/347
- **Školská zařízení** (MŠ, ZŠ, DDM): 1Z/35, 2Z/85
- **Zdravotnická zařízení** (zdravotnické služby, nemocnice, lékaři): 1Z/36, 2Z/86,
3Z/141
- **Neziskové organizace** (charita, Azylový dům pro matky s dětmi): 1Z/36, 2Z/85,
2Z/88
- **Mateřská centra:** 1Z/37, 7Z/341

- **Krajský úřad Středočeského kraje:** 2Z/85, 4Z/194, 6Z/298, 6Z/301
- **Rodiče dětí:** 5Z/251, 6Z/298, 6Z/301, 7Z/340

„Přínos“

- **Finanční podpora služeb:** 1Z/32-33, 2Z/77-78, 3Z/135, 4Z/188, 7Z/339
- **Pomoc při získávání grantů (z EF):** 2Z/80, 4Z/189-190, 4Z/191-192, 6Z/298
- **Diskuze při tvorbě rozpočtu (účast v poradních orgánech města):** 4Z/187
- **Řešení potřeb rodičů:** 5Z/254, 6Z/300, 7Z/342-343
- **Rekonstrukce, nová výstavba (MŠ, hřiště, lavičky):** 2Z/79, 2Z/93, 3Z/138, 4Z/193, 4Z/195, 4Z/199-202

Příloha 3 - Informační materiál

Prorodinná opatření na Benešovsku

Informační materiál je výstupem z bakalářské práce Rodinná politika na lokální úrovni, který je určen rodinám s dětmi. Poskytuje základní přehled o tom, jaká prorodinná opatření byla zrealizována městem Benešov v letech 2010-2013. Materiál poskytuje základní informace o regionu. Výstupní data zahrnují nejčastější potřeby, ovlivňující faktory, překážky a také spolupráci, z kterých se vychází při plánování a realizaci prorodinných opatření v rámci rodinné politiky.

Základní informace o regionu

Město Benešov se rozkládá v jižní části Středočeského kraje na předělu mezi střední a jižní částí Čech, cca 40 km od Prahy.

Počty obyvatel v Benešově

- 31. 12. 2010 16 343
- 31. 12. 2011 16 460
- 31. 12. 2012 16 541

Počty nově narozených dětí s trvalým pobytem v Benešově

- 31. 12. 2010 172
- 31. 12. 2011 169
- 31. 12. 2012 204

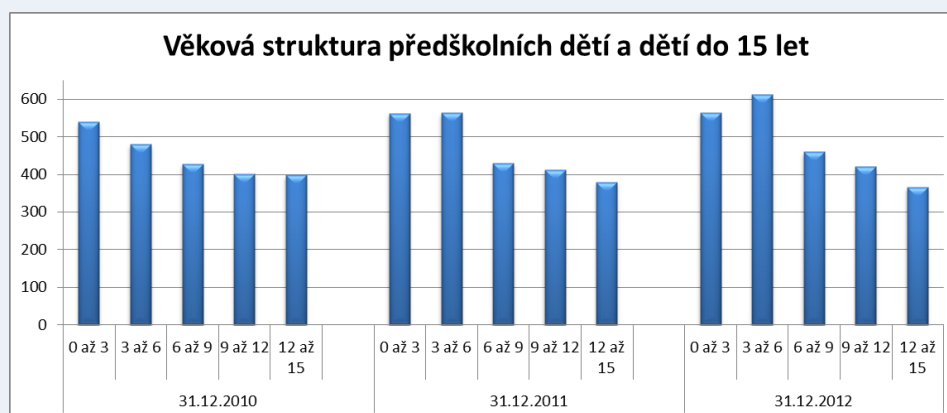
Struktura rodinných domácností v Benešově

Rodinných domácností celkem 6 730

- Tvořené jednou rodinou 4 193
- Tvořené dvěma a více rodinami 105
- Domácnosti jednotlivců 2 073
- Vícečlenné nerodinné domácnosti 359

Věková struktura předškolních dětí a dětí do 15 let

Graf 2 : Věková struktura předškolních dětí a dětí do 15 let (absolutní četnost, počet dětí/věková kategorie)

Zdroj: ČSÚ, 2014, vlastní zpracování

Lze konstatovat, že dochází k nárůstu předškolních dětí. Z analýzy dokumentů bylo zjištěno, že v roce 2013/2014 nebylo do mateřských škol zřizovaných městem Benešov přijato 72 dětí.

Realizovaná prorodinná opatření v Benešově v letech 2010 – 2013

Realizovaná prorodinná opatření, která byla vytvořena pro rodiny s dětmi:

- Dětská hřiště
- Veřejné lavičky
- Veřejná kontejnerová školka
- Podpora bydlení
- Rozšíření dopravní infrastruktury
- Preventivní a volnočasové aktivity
- Sociální služby pro rodiny
- Ekovláček
- Vznik nestátních zařízení, která provozují další:
 - sociální služby (DC Hvězdička a sanace rodiny)
 - volnočasové aktivity pro děti (MC Krokodýl, Hlídáček)

Schéma 1 Realizovaná prorodinná opatření

Zajímavosti (fakta, podstatné informace) zjištěné v rámci výzkumného šetření

Mezi faktory ovlivňující proročinná opatření patří:

- rodinná politika státu
- demografická situace
- sociální situace
- bytová politika města
- pracovní příležitosti
- příjmy obce a zastupitelé
- infrastruktura
- nedostatek míst ve veřejných mateřských školách
- finanční situace rodin

Rodiče dětí předškolního věku nejvíce potřebují:

- volná místa v mateřských školách
- jesle
- firemní školky
- ostatní služby – rané péče, PPP, logopedie, péče o dítě s handicapem
- vhodnou provozní dobu v zařízeních předškolní péče
- volnočasové aktivity - služby mateřských center, kroužky
- zlepšit možnost zaměstnávání po rodičovské dovolené
- přijatelné ceny za poskytované služby

Nejčastější překážky, které jsou uváděny:

- nedostatek míst ve školkách
- chybí veřejné jesle
- chybí koncepce
- nedostatek sociálních služeb
- nejsou veřejné toalety
- nedostatečná dětská hřiště
- ekonomická situace rodiny
- ztráta zaměstnání matky

Při realizaci prorodinných opatření v Benešově se na spolupráci podílí:

- Městský úřad Benešov
 - představitelé obce
 - ostatní úřady
- poskytovatelé sociálních služeb
- školská zařízení
- zdravotnická zařízení
- nestátní neziskové organizace
- mateřská centra
- Krajský úřad Středočeského kraje
- rodiče dětí

Použité zdroje:

Český statistický úřad. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Dětské centrum Krokodýl. [online]. [cit. 2014-07-08]. Dostupné z: <http://www.dckrokodyl.cz/>

Filipová, Věra, 2014. Rodinná politika na lokální úrovni. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Fakulta zdravotně sociální. Vedoucí práce Mgr. Hana Francová, PhDr.

Hlídáček. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.hlidacek.cz/>

Mateřské centrum Hvězdička. [online]. [cit. 2014-07-08]. Dostupné z: <http://www.hvezdicka.info/view.php?cislocclanku=2013090802>

Městský úřad Benešov. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://benesov-city.cz/>